

Legitimate corruption; The Reason for the Corruption-Proneness of the Political Systems

Mehran Mesri

MSc. Public Administration, Payame Noor University of Iran, Maragheh Center, Maragheh, Iran. E-mail: mesri1373@gmail.com

Esfandiar Farajvand*

*Corresponding Author, Assistant Professor, Department of Public Management, Payame Noor University of Iran, Tehran. Iran. E-mail: farajvand@pnu.ac.ir

Abstract

Objective: amongst the issues that have become pervasive in the world and most of the political systems are to deal therewith is the issue of corruption which is enumerated amongst the very devastative problems and confrontation with it is very difficult due to the various methods applied in the political systems. Countering corruption at the macro level requires recognizing the roots of the prevalence of corruption, Therefore, this study was conducted to identify the reasons for the corruption of political systems.

Methods: the present study has been carried out based on the grounded theory method. Use was made of the limited theoretical literature substantially through relying on the interviews with 12 individuals (based on a purposive method) from amongst the universities' faculty members who were experts in the governmental management, political sciences and economy. The data were extracted from the subjective studies and interviews within the format of open coding, selective coding and axial coding.

Results: the results obtained from coding included the lawful corruption, Political corruption, Legal corruption, Cultural corruption and Personal corruption that form the factors influencing the corruption-proneness of the political systems categorized into two general categories: legitimate corruption and corrupt values, in the end, the outcomes of the corruption-proneness of the political systems were identified and some strategies were presented for them.

Conclusion: In conclusion, the fact emerged that all cases that would cause corruption in political systems were legitimate and had legal authority. Then, for the first time, the final model in relation to the corruption of political systems was drawn in this study and the main causes, underlying factors, mediating factors, the main category, strategies and consequences of the corruption of political systems were identified. Political systems were identified. Finally, it was concluded that political systems to combat corruption

should implement deconstructions in their core pillars that cover the loopholes of corruption.

Keywords: Corruption, Political Systems, Grounded theory.

Citation: Mesri, Mehran & Farajvand, Esfandiar (2021). Legitimate corruption; The Reason for the Corruption-Proneness of the Political Systems. *Journal of Public Administration*, 13(1), 155-181. (in Persian)

Journal of Public Administration, 2021, Vol. 13, No.1, pp. 155-181

DOI: 10.22059/JIPA.2021.321735.2930

Received: April 09, 2021; Accepted: June 25, 2021

Article Type: Research-based

© Faculty of Management, University of Tehran

فساد مشروع؛

چرایی فسادخیز بودن نظام‌های سیاسی

مهران مصری

کارشناسی ارشد، گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور ایران، مرکز مراغه، مراغه، ایران. رایانامه: mesri1373@gmail.com

اسفندیار فرج‌وند *

*نویسنده مسئول، استادیار، گروه مدیریت دولتی، دانشگاه پیام نور ایران، تهران، ایران. رایانامه: farajvand@pnu.ac.ir

چکیده

هدف: از جمله مسائلی که در جهان فراگیر شده و اغلب نظام‌های سیاسی با آن سروکار دارند مسئله فساد است. فساد مسئله‌ای بسیار مخرب به شمار می‌آید که مقابله با این مسئله، به دلیل شیوه‌های گوناگون فساد در نظام‌های سیاسی، به امری بسیار دشوار مبدل گردیده است. مقابله با فساد در سطوح کلان مستلزم شناخت ریشه‌های شیوع فساد می‌باشد، لذا این تحقیق با هدف شناسایی دلایل فسادخیز بودن نظام‌های سیاسی انجام گرفت.

روش: این تحقیق با روش نظریه داده بنیاد انجام شده است. بر مبنای ادبیات نظری محدود و عمدتاً با تکیه بر مصاحبه با ۱۲ نفر (به روش هدفمند) از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها در حوزه‌های مدیریت دولتی، علوم سیاسی و اقتصاد انجام گرفت. داده‌های به دست آمده از مطالعات نظری و مصاحبه‌ها در قالب کدگذاری باز، کدگذاری انتخابی و کدگذاری محوری انجام شد.

یافته‌ها: نتایج به دست آمده از کدگذاری‌ها شامل فساد قانونی، فساد سیاسی، فساد حقوقی، فساد فرهنگی و فساد شخصی است که عوامل مؤثر بر فسادخیز بودن نظام‌های سیاسی را تشکیل می‌دهند که به دو مقوله کلی فساد مشروع و ارزش‌های فاسد دسته‌بندی شدند و در نهایت پیامدهای فسادخیز بودن نظام‌های سیاسی و راهبردهایی برای آن‌ها پیشنهاد شد.

نتیجه‌گیری: در جمع‌بندی کلی این حقیقت ظهور یافت که همه مواردی که سبب بروز فساد در نظام‌های سیاسی خواهند شد، جنبه‌ی مشروع دارند و دارای اختیار و قدرت قانونی می‌باشند. سپس برای اولین بار مدل نهایی در رابطه با فسادخیزی نظام‌های سیاسی در این تحقیق رسم شد و علل اصلی، عوامل زمینه‌ای، عوامل میانجی، مقوله اصلی، راهبردها و پیامدهای فسادخیز بود نظام‌های سیاسی شناسایی گردید. در نهایت این نتیجه به دست آمد که نظام‌های سیاسی برای مقابله با فساد باید ساختار شکنی‌هایی در ارکان اصلی خود اعمال کنند که روزه‌های بروز فساد را پوشش دهد.

کلیدواژه‌ها: فساد، فسادخیزی، نظام‌های سیاسی، نظریه داده بنیاد.

استناد: مصری، مهران و فرج‌وند، اسفندیار (۱۴۰۰). فساد مشروع؛ چرایی فسادخیز بودن نظام‌های سیاسی. مدیریت دولتی، ۱۳(۱)، ۱۵۵-۱۸۱.

مدیریت دولتی، ۱۴۰۰، دوره ۱۳، شماره ۱، صص. ۱۵۵-۱۸۱

DOI: 10.22059/JIPA.2021.321735.2930

دریافت: ۱۴۰۰/۰۱/۲۰، پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۰۴

نوع مقاله: علمی پژوهشی
©دانشکده مدیریت دانشگاه تهران

مقدمه

فساد، یک مشکل رایج در سراسر جهان بوده، که قرن‌ها در فرهنگ‌های مختلف وجود داشته است. فساد، عدالت را در جامعه تضعیف می‌کند، ارزش‌های دموکراتیک و اخلاقی را به خطر می‌اندازد و پیشرفت اقتصادی را کند می‌کند (قائمی اصل و ولائی، ۱۳۹۹). امروزه برای بقای حکومت‌ها و دولت‌ها به برقراری سیستمی عاری از فساد نیاز است تا با هدف رسیدن به یک جامعه مردم سالار، برای کسب اعتماد و رضایت مردم قدم بردارند. در راستای این آرمان که با مشارکت فعال شهروندان در امور سیاسی و اجتماعی تحقق می‌یابد، سازوکاری به نام شفافیت میان دولت مردان و شهروندان در گردش است تا نقش اثربخش آن ظهور پیدا کند (نرگسیان و همکاران، ۱۳۹۷). وجود انواع و اشکال مختلف فساد موجب شده تا نتوان آن را به راحتی در قالب یک تعریف گنجانند. اما یک وجه اشتراک بین تمام مصادیق فساد می‌توان یافت و آن وجود انگیزه و منافع سوء برای برخی افراد است (خندان، ۱۳۹۵). فساد پدیده جهانی است که نظام اداری هر کشور کم و بیش به آن دچار است. آنچه موجبات نگرانی بیشتر را فراهم می‌کند، این است که وقتی فساد به یک فرهنگ تبدیل شد، دیگر کسی به زشتی و نادرستی کارش نمی‌اندیشد؛ زیرا از یک سو، می‌بیند که همه این طور رفتار می‌کنند؛ و از سوی دیگر، از او نیز انتظار دارند چنین رفتار کنند (تقی زاده و سلطانی فسقندیس، ۱۳۹۶). از زمانی که جمعیت جهان افزایش یافت و دولت‌ها مجبور شدند برای حل مشکلات اجتماعی، فعالیت بشری را سازمان یافته نمایند، فساد نیز نمایان شد (تابع افشار و قهرمانی، ۱۳۹۸). فساد همواره یکی از مشکلات جدی در ایران بوده است، از دیدگاه سازمان شفافیت بین الملل، ایران از نظر فساد داخلی در زمره فاسدترین کشورهای جهان قرار دارد، که البته با توجه به حجم کلان اقتصاد دولتی و انحصاری و رانتی، درجه پایین رقابت، عدم شفافیت و پاسخگویی، بوروکراسی پیچیده و ناکارآمد و ... حداقل در کوتاه مدت نیز نمی‌توان به بهبود شاخص‌های فساد در کشور امید چندانی داشت؛ چرا که پدیده فساد به طور عمیق با فعالیت‌های دولتی و کارآمدی آن گره خورده است (محمدی و زرگر، ۱۳۹۷). وقتی این وضعیت نقض هنجار دائمی به حد بالایی برسد، فساد نهادینه می‌شود و جزئی از ساختار اجتماعی می‌شود (کارلوس، آوارو، ریکاردو و رابلو، ۲۰۱۹). نظام اداری عاری از فساد، زمینه دستیابی دولت‌ها به توسعه و بهره مند شدن از تأثیرات مثبت آن را با کاستن از هزینه‌های سربار و اضافی به جامعه، ممکن می‌سازد. در حالی که نظام اداری فاسد، با مصروف داشتن منابع مالی مختص به توسعه جامعه، به مثابه باتلاقی عمل می‌کند که منابع را در خودش فرو می‌برد (موسوی دوست، ۱۳۹۸). فساد منجر به فقر، حرص و آز، بیکاری، نهادهای ضعیف و عدم اجرای قانون می‌شود (سلمان باهو، ۲۰۲۰). در تحقیقات نشان داده شده است که فساد نتیجه عدم شفافیت و نظارت ضعیف است (وچکا، آدجوبی، آدجوبی، اوموکارو و داهونسی، ۲۰۱۹). همچنین نشان داده شده است که فساد تأثیرات مخربی بر دموکراسی جامعه ایجاد می‌کند (ریچ بورن، گونزالس، براسی، کارینگتو، هاسوای و کلارسکو، ۲۰۱۹). فساد یکی از موانع توسعه کشورهای نو ظهور و بهبود کیفیت زندگی است (لوکاتیل، ماریانی، سایناتی و گریکو، ۲۰۱۷). به طور کلی کنترل فساد به عنوان یکی از شاخص‌های حاکمیت خوب پذیرفته شده است (حسن پور و رضوی، ۱۳۹۷). با بررسی نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران در سال‌های اخیر، این نتیجه

حاصل شد که در اواخر دهه سوم و اوایل دهه چهارم انقلاب، فساد در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران روند صعودی در پیش گرفته است و مکرراً در ارکان اصلی نظام فساد مشاهده گردید. همه جنبه‌های فساد که تا کنون شناسایی شده است اعم از فساد اداری، فساد اقتصادی و فساد سیاسی به سهولت در دهه چهارم انقلاب اسلامی قابل درک می‌باشد. فساد اداری در ایران رشد بسیار چشم گیری داشته و در بعضی موارد مانند تبعیض و ناشایسته سالاری سبب درک ناعدالتی در بخش ساختاری- اداری شده است. فساد اقتصادی در ایران مانند اختلاس و رانت بیشترین نوع فساد را به خود اختصاص داده است. جنبه ی دیگر فساد یعنی فساد سیاسی نسبت به سایر گونه‌های فساد کمتر برای عموم درک شده است ولی این بدین معنا نیست که فساد سیاسی مانند استفاده از قدرت قانونی در جهت منافع شخصی، در ایران رخ نداده باشد. با توجه به اثرات منفی فساد بر هر نظام سیاسی این تحقیق در پی شناسایی عواملی است که فساد را در نظام سیاسی بروز می‌دهد. حال سوال این است که چرا در بعضی از نظام‌های سیاسی به سهولت، فساد(اداری، اقتصادی و سیاسی) پدیدار می‌آید و اصطلاحاً نظام‌های سیاسی فسادخیز هستند؟

پیشینه پژوهش

پیشینه نظری پژوهش

فساد، علل و پیامدها

فساد به طور معمول، به عنوان سوء استفاده فرد از منافع عمومی برای منافع شخصی، تعریف می‌شود. فساد همچنین در تباری، انتصاب‌های فامیلی، تقلب، اختلاس، سوء استفاده از قدرت دولت و دیگر فعالیت‌های مرتبط، آشکار می‌شود (قائمی اصل و لائی، ۱۳۹۹). فساد از کلمه لاتین (Rumpere) می‌آید که به معنی شکستن و ویران کردن است. بنابراین در فساد چیزی ویران یا خراب می‌شود. این چیز ممکن است یک شیوه رفتار اخلاقی یا قانونی یا غالباً مقررات اداری باشد (شفیعی، همتی نژاد و پرواز، ۱۳۹۷). فساد هر گونه فعل یا ترک فعلی است که توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی به صورت فردی، جمعی یا سازمانی، عمدتاً و با هدف کسب هر گونه منفعت یا امتیاز مستقیم یا غیر مستقیم برای خود یا دیگری و با نقض قوانین و مقررات کشوری انجام می‌پذیرد یا ضرر و زیانی را به اموال، منافع، منابع یا سلامت و امنیت عمومی و یا جمعی از مردم وارد نماید؛ نظیر رشاء، ارتشاء، اختلاس، تباری، سوء استفاده از مقام یا موقعیت اداری، سیاسی، امکانات یا اطلاعات، دریافت و پرداخت‌های غیر قانونی از منابع عمومی و انحراف از این منابع به سمت تخصیص‌های غیر قانونی، جعل، تخریب یا اختفاء اسناد و سوابق اداری و مالی (صیدی و رهبر، ۱۳۹۷). مسأله فساد یک مسأله پیچیده و مبهم است که به رفتارهای انحرافی بوروکراتها اشاره دارد که سرمنشاء آن‌ها سرپیچی از هنجارهای فرهنگی و اجتماعی یا تخطی از انتظارات شهروندان می‌باشد (منتظری و شول، ۱۳۹۸). در کشورهای که شفافیت رتبه بالایی دارد، فساد اداری کمتر به چشم می‌خورد (گرای کار^۱، ۲۰۱۵). فساد در سطح جهانی به عنوان اقداماتی تلقی می‌شود که افراد دارای اعتماد به نفس

¹ Adam Graycar

شخصی از آن استفاده می‌کنند (جاندا^۱، ۲۰۲۰). بانک جهانی، برنامه کنترل فساد و توسعه شفافیت را از اقدامات مناسب برای کنترل فساد معرفی کرده است (نام، نگیی، نگیی و نگو لو^۲، ۲۰۲۰). بسیاری از مطالعات تأثیر منفی فساد را بر رشد اقتصادی غیر قابل انکار می‌دانند (آنيسا آلفدا^۳، ۲۰۱۹). مؤسسات عالی حسابرسی یکی از ارکان یکپارچه سازی و مقابله با فساد تلقی می‌شوند (کریستین ریچ بورن، گونزالس، براسی، کارینگتو، هاسوای و کلارسکو، ۲۰۱۹). فساد همیشه همراه رژیم‌های جدید است به دلیل تغییر در توانایی‌های مالی و اداری دولت، تحول روابط غیر رسمی بین دولت و مشاغل بزرگ. نتایج نشان می‌دهد که درک عمومی از فساد بر نگرش عمومی نسبت به اقتدار دولت تأثیر می‌گذارد، تلاش‌های ضد فساد خسارت در اعتماد عمومی به دولت مرکزی را کاهش می‌دهد (فرولووا، ورون کواوا، آلیخینا، کوالیوا، پرودانووا، کاشیرسکایا^۴، ۲۰۱۹). فساد یک جرم علیه بشریت است که کشور را نابود می‌کند و هر سطح از دولت را آلوده کند، توسعه کشور مهار می‌شود و فقر افزایش می‌یابد (سابرینا^۵، ۲۰۱۸). فساد به رقابت در بازار آزاد آسیب می‌رساند و سبب تحریف روابط سیاسی و تجاری خواهد شد (شیشانگ و یاکین^۶، ۲۰۱۸). رابطه مثبتی بین شاخص‌های فسادستیزی و شفافیت، استانداردهای حرفه‌ای، انصاف در مجازات و انطباق رویه‌ای وجود دارد (لوکاتیل، ماریانی، سیناتی و گریکو، ۲۰۱۷). در کشورهای فقیرتر، کم‌ثبات یا پست کمونیستی پیرامون این کلمه اعتقاد بر این است که فساد بسیار مخرب تر است (پترا و والیری، ۲۰۱۵). بدون شک، فساد سبب وارد شدن خدشه بر سیاست‌های دولت و عملکرد دستگاه‌های اجرایی شده و باعث از بین رفتن منابع ملتها، افزایش هزینه و اخلال در فرآیند تصمیم‌گیری خواهد شد. به طور کلی فساد موجب زیان‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، تضعیف اعتقاد و اعتماد مردم به ظرفیت‌ها و توانایی‌های یک حکومت و در آخر، قطع امید از دولت‌ها می‌شود (تابع افشار و قهرمانی، ۱۳۹۸). فساد سیستمی عموماً به عنوان مانع اصلی توسعه اقتصادی و سیاسی در هر کشوری که در آن غالب باشد، دیده می‌شود. این امر به این دلیل است که فساد انگیزه‌های اقتصادی برای سرمایه‌گذاری را تحریف می‌کند، نهادهای عمومی را تضعیف می‌کند، ثروت و قدرت را به افراد تحت الشعاع توزیع می‌کند، موجب سلب دارایی و صادرات غیرقانونی منابع می‌شود و باعث ایجاد بی‌اعتمادی در جامعه می‌شود (کیم کلارسکو، ۲۰۱۹). همچنین فساد موجب افزایش فقر و نابرابری اجتماعی خواهد گردید (کارلوس، آوارو، ریکاردو و رابلو، ۲۰۱۹). فساد توانایی دولت را در پرداختن به فقر و پایداری خدمات کلیدی عمومی تضعیف می‌کند، که به نوبه خود باعث کاهش مشروعیت و اقتدار دولت‌ها می‌شود و آن‌ها را در برابر درگیری و خشونت داخلی آسیب‌پذیر می‌کند. برای کسانی که در کشورهای در حال توسعه در فقر زندگی می‌کنند، شیوع فساد بدان معنی است که خدمات اساسی، مانند بهداشت، آموزش، آب و فاضلاب، وجود ندارد یا از کیفیت پایین برخوردار است. چشم اندازه‌های کار شایسته و همچنین امنیت کاهش می‌یابد. فساد غالباً در نتیجه تبانی نامشروع بین اعضای بخش‌های خصوصی یا دولتی

¹ Ganda

² Nam, Nguyen, Nguyen & Ngoluu

³ Anisah Alfada

⁴ Frolova, Voronkova, Alekhina, Kovaleva, Prodanova & Kashirskaya

⁵ Sabrina O

⁶ Xixiong Xu & Yaoqin Li

رخ می‌دهد (فیروزخان و پریگالا^۱، ۲۰۱۹). تا کنون عوامل گوناگونی مانند وضعیت فرهنگی، تاریخی، جغرافیایی، اقتصادی و مسائل دولتی متغیرهای به وجود آورنده فساد در نظر گرفته شده‌اند. از مطالعات مهم در این زمینه رابطه فرهنگ و فساد در سازمان‌ها تحقیقات‌ها هستند. هافستند نشان می‌دهد که چگونه ارزش‌های فرهنگی بر روابط کاری و ارزش‌های اجتماعی تأثیر می‌گذارد (عباسی، پورعزت و سیفی، ۱۳۹۸). مویو^۲ (۲۰۱۴) اعتقاد داشت که در کشورهای در حال توسعه فساد سیاسی بسیار بیشتر از سایر فسادهاست. وی همچنین اعتقاد داشت که سه نوع فساد در هر جامعه وجود دارد. ۱. فساد سیاسی: از اختیارات خود برای حفظ قدرت و مقام و ثروت خود تلاش می‌کند. لذا تخصیص نامناسب منابع، تصویب قوانین متناسب با منافع خود و تضعیف گروه‌های رقیب خود از جمله این موارد است. ۲. فساد کلان: که این نوع فساد ارتباط نزدیکی با عاملان فساد سیاسی دارد. مثل پرداخت رشوه، اختلاس، سوء استفاده از دارایی دولتی. ۳. فساد خرد: که توسط مدیران و کارکنان پایین سازمان صورت می‌گیرد که معمولاً در بخش خدمات برای صدور مجوز، بیمارستان‌ها، پلیس و مقامات مالیات‌گیر انجام می‌شود (هنری و محمودی، ۱۳۹۸). شاید بهترین روش برای مهار شیوع فساد اداری، شناسایی عوامل بروز آن و در نظر گرفتن راهکارهای کنترلی، نظارتی است. اما چنین اقدامی می‌بایست توأم با هم‌اندیشی، جامع‌نگری و قاطعیت اجرایی انجام شود. به عبارت دیگر، توجه به یک عامل فساد آور و پرهیز از سایر عوامل بروز فساد، عملاً ره به جایی نخواهد برد، بلکه باید با پدیده فساد اداری که ماهیتی کثیرالوجه دارد، به صورت سیستمی برخورد نمود و تمامی عواملی که بر شیوع آن دامن می‌زنند را شناسایی کرده و بلافاصله در صدد رفع آن‌ها برآمد (زارع، حیدری نژاد و شتاب بوشهری، ۱۳۹۵). در یک نگاه کلی، عمده‌ترین اقسام فساد عبارتند از: فساد سیاسی، فساد اقتصادی و فساد اداری (شفیعی، همتی نژاد و پرواز، ۱۳۹۷). این عوامل در شکل‌گیری فساد در بخش دولتی آفریقای جنوبی شناسایی شد: کنترل‌های نامطلوب اجتماعی، قوانین متروک، فزونی تقاضا، سیاستمداران کارآفرین، دیوانسالاری حاد، احتیاط بیش از حد، ترتیبات اداری ناقص و کنترل‌های ناکافی (کریمی‌پور و مهدوی، ۱۳۹۶).

فساد اداری

فساد در نظام اداری در اثر تخلفات مکرر و مستمر کارکنان به وجود می‌آید و جنبه‌ای فراگیر دارد که آن را از کارایی و اثربخشی مورد نظر باز می‌دارد. پژوهشگران عقیده دارند که فساد اداری به موارد گوناگون از انحراف یا اعمال قدرت شخصی و استفاده نامشروع از مقام و موقعیت شغلی قابل اطلاق است. فساد اداری بر تجاوز و تخطی از قوانین توسط مقامات دولتی تأکید داشته و از لحاظ ماهیتی، کاملاً قانونی و به دلیل سادگی، دارای مزایای تحلیلی هستند (منتظری و شول، ۱۳۹۸). فساد اداری با آسیب زدن به توسعه، مانع رشد رقابت سالم و عدالت اجتماعی می‌شود (موسوی دوست، ۱۳۹۸). در یک نظرسنجی در مورد فساد اداری برای بررسی عوامل اصلی فساد اداری انجام شد که نتایج به این گونه بود که: فرهنگ، فرهنگ سازمانی، بی‌ثباتی سیاسی و ضعف نهادی و طبقه اجتماعی بیشترین تأثیر را بر ایجاد فساد اداری

¹ Firoz Khan & Pregala

² Moyo

دارند (سالم ال جوندی^۱، ۲۰۱۹). تحقیقات نشان می‌دهد: فساد اداری در دوره‌های میانی و پایینی نظام اداری تا حدود زیادی به میزان فساد در بین سیاستمداران و کارمندان عالی رتبه بستگی دارد. محیط‌های سیاسی بی ثبات نیز مسبب بروز فساد می‌باشد (خداخواه، ۱۳۹۸). پدیده فساد اداری، در دنیای امروز و به ویژه در کشورهای درحال توسعه، به عنوان یکی از مهم‌ترین موانع پیشرفت جامعه، مطرح شده است. این پدیده صدمات جبران‌ناپذیری را بر سرعت حرکت چرخ توسعه جامعه ایجاد کرده و مسیر توسعه و پیشرفت را مسدود و محدود می‌سازد (دهقان، خبیری، حسینی، عبداللهی و قنبری، ۱۳۹۸). فساد اداری از پدیده‌هایی است که انحطاط جوامع را به دنبال دارد. امروزه بسیاری از ممالک دریافته‌اند که فساد و تخلف اداری یکی از مهمترین تهدیدها در جهت ثبات اقتصادی، توسعه و پیشرفت است (حسن پور و رضوی، ۱۳۹۷).

فساد اقتصادی

فساد اقتصادی و مالی به هرگونه سوء استفاده در این حوزه از جمله اختلاس، پول شویی، رشوه، ربا و... گفته می‌شود که شاید بسیاری از دلایل وجود چنین فساد هم‌ان دلایل مذکور در فساد اداری و سیاسی باشد. دنیای غرب فساد اقتصادی را استفاده از پول مردم برای مقاصد شخصی معنا کرده است، برخی هم گفته‌اند: هر نوع بهره‌گیری غیر قانونی از اختیارات و قدرت در جهت استفاده از امکانات مالی، فساد مالی تلقی می‌گردد (صیدی و رهبر، ۱۳۹۷). فساد اقتصادی باعث نابسامانی معیشت اقتصادی، کاهش ارزش پولی، عدم استفاده بهینه از منابع، افزایش سطح فقر و ایجاد ثروت‌های بادآورده و حرام می‌شود. فساد مالی رویداد پیچیده، چند بعدی، شایع و دارای علل و آثار چندگانه است. منشاء این امر عوامل مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، حقوقی و اقتصادی است و هر یک به تناسب اقتضای زمانی بر شدت و نوع فساد مالی تأثیرگذار است (کریمی‌پور و مهدوی، ۱۳۹۶). در واکاوی علل و زمینه‌های بروز فساد اقتصادی، با وجود تنوع و وابسته نبودن این مقوله به علت واحد یا علل محدود و معین، می‌توان فساد دولتی را یکی از اصلی‌ترین زمینه‌ها و گلوگاه‌های فساد اقتصادی دانست که خود ریشه در مداخله دولت در فرآیندهای اقتصادی و توزیع منابع بین گروه‌های مختلف دارد؛ چنان که بسیاری از صاحب نظران نیز بر همین عقیده‌اند. در این میان، مناقصه‌های دولتی یکی از مخاطره‌آمیزترین فرآیندهای اقتصادی دولت است (خضری، تربیتی مقدم، نظری، ۱۳۹۶). پژوهشگران، فساد مالی را به عنوان یک رابطه خاص حکومت-جامعه تعریف کرده و بین فساد سیاسی و فساد اداری و نیز فساد کارکردی و فساد ناکارکردی تفاوت قائل می‌شوند و فساد مالی را به عنوان یک سازوکار نشت از بالا، یا توزیع مجدد رو به پایین دسته‌بندی کرده‌اند. اما از لحاظ هم‌نشینی فساد قدرت با فساد مالی، عملاً این دو مفهوم به هم نزدیک گشته و حالتی جدایی‌ناپذیر پدید آورده‌اند (محمدی و زرگر، ۱۳۹۷). اساسی‌ترین سیاست‌های مبارزه با فساد اقتصادی و اصلاحات اقتصادی شامل ایجاد مهارت‌هایی بدین منظور، افزایش دستمزدهای بخش عمومی، کاهش اندازه دولت در اقتصاد، حسابرسی مالی دقیق،

¹ Salem A. Al-Jundi

استقلال رسانه‌های جمعی، استقلال دستگاه قضایی، مشارکت شهروندان، تمرکز زدایی و اصلاح فرهنگ جامعه است که می‌تواند در اقتصاد کشور پویایی ایجاد نماید و در نهایت باعث رشد و شکوفایی در اقتصاد ملی شود (صنّعی، ۱۳۹۵).

فساد سیاسی

یکی از مرسوم‌ترین دسته‌بندی‌هایی که از انواع و اقسام فساد ارائه شده است، فساد سیاسی یا فساد کلان در مقابل فساد اداری یا خرد است. به طور کلی فساد سیاسی را می‌توان نوعی از فساد دانست که در سطوح بالای نظام سیاسی، توسط تصمیم‌گیرندگان و در فرآیندهای سیاسی به وقوع می‌پیوندد که غالباً با معیار سوء استفاده از قدرت و اختیار نیز همراه است. لذا این نوع فساد را می‌توان بر فسادی ناظر دانست که توسط سران دولت، وزیران یا مقامات ارشد کشور انجام می‌شود و بدین وسیله، منافع عمومی در خدمت گروه محدودی از صاحبان سرمایه و یا سیاستمداران قرار می‌گیرد. در گسترش فساد سیاسی، متغیرهای متعددی تأثیر گذار است که با توجه به آن‌ها این نوع فساد افزایش و یا کاهش می‌یابد که از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به چگونگی تقسیم قدرت سیاسی، میزان آزادی‌های سیاسی در جامعه، میزان ثبات سیاسی، صلاحیت‌ها و اختیارات مقامات و مسئولان سیاسی اشاره کرد (بهریزی نژاد، ۱۳۹۸: ۵۸). فساد سیاسی سوءاستفاده از قدرت دولتی و اگذار شده توسط کارگزاران سیاسی و دولتی در راستای تأمین منافع شخصی با هدف افزایش قدرت یا ثروت است. در واقع سوءاستفاده از قدرت و اگذار شده توسط کارگزاران سیاسی و دولتی در راستای تأمین منافع شخصی با هدف افزایش قدرت یا ثروت است. مبارزه با فساد امروزه در بسیاری از کشورهای مختلف جهان از آن جهت که فساد ماهیت ضد توسعه دارد، برای کشورهای که در جهت توسعه گام برمیدارند، ضرورت دارد که در مسیر عاری از فساد حرکت کنند. همواره ارتباط معکوسی بین استفاده صحیح از قدرت و قلمرو گسترش فساد، وجود داشته و هرگاه از قدرت به طور مطلوب استفاده شده، فساد کاهش یافته است. غالباً در فساد چیزی نقض می‌شود. در محیط فاسد؛ حقوق اجتماعی و سیاسی شهروندان نادیده گرفته می‌شود (احدی، غفاریان گبلو، جوان پور و نوجوان، ۱۳۹۷: ۱۳۵). فساد سیاسی نوعی اجاره بها از افراد یا گروه‌هایی است که از موقعیت سیاسی خود برای غنی‌سازی خود استفاده می‌کنند (فیروزخان و پریگالا، ۲۰۱۹). فساد سیاسی، موضوع نظریه پردازی‌های گوناگون قرار گرفته است. در نگاهی کلی این نظریه‌ها به دو دسته کلی قابل طبقه‌بندی است. نظریه‌هایی که فساد سیاسی را امری ساختاری می‌دانند و نقش نخبگان یا کارگزاران را در جایگاه دوم قرار می‌دهند. به این معنا که ساختارها بسته به میزان نهادینگی یا عدم نهادینگی نظام سیاسی، سهمی مهم در ایجاد فساد دارند. ساختار فساد در سطح کلان با یک شبکه قدرت دارای پنج قابلیت مرتبط است: توانایی اقتصادی، سیاسی، تکنیکی، فیزیکی و ایدئولوژیک. دسته دوم نظریه‌های فساد سیاسی به نقش برجسته فعالان سیاسی و نخبگان توجه می‌کند و ساختارها را عاملی تسهیل کننده می‌داند (همتی، ۱۳۹۹: ۲۵).

پیشینه تجربی پژوهش

در این قسمت به دنبال تحقیقات مشابهی بودیم که حداکثر شباهت را با تحقیق حاضر داشته باشد که بتوان مقایسه‌ای میان یافته‌های این تحقیقات و تحقیق فعلی انجام داد. پس از مطالعه‌ای طولانی پیشینه این موضوع این نتیجه استنباط

گردید که تحقیقی که دلایل بروز فساد یا فسادخیزی در سطح کلان یعنی نظام سیاسی را مورد مطالعه قرار داده باشد، انجام نشده است، لذا برای بخش پیشینه پژوهش تحقیقاتی گزیده شد که تا حدی همپوشانی با تحقیق حاضر را داشته باشد.

جدول ۱: پیشینه تحقیقات انجام شده

نام پژوهشگر	سال	موضوع	نتایج
لاریسا ^۱	۲۰۱۹	فساد اداری و سازمانی در مناسبات مرکز بهداشت کشور	نتایج نشان داد استقلال فرعی واحدها باعث کاهش هزینه‌های ناشی از فساد دولتی می‌گردد، همچنین ارتباطات مشروع با واحد مرکزی هزینه‌های ناشی از فساد را کاهش و مشروعیت واحدهای فرعی را در کشورهای نسبتاً فاسد تضمین می‌کند.
آندرزج ^۲	۲۰۱۸	کنترل فساد، سرمایه گذاری بین المللی و رشد اقتصادی - شواهدی از داده‌های پانل	نتایج نشان داد با استفاده از شاخص‌های کنترل فساد از بانک جهانی، مشخص شده است که فقدان فساد تأثیر مثبت و آماری معنی داری بر میزان رشد واقعی تولید ناخالص داخلی سرمایه و افزایش نسبت سرمایه گذاری دارد. از این رو، نتیجه تجربی نشان می‌دهد که فساد مستقیماً مانع از رشد اقتصادی با مانع سرمایه گذاری می‌شود.
ادیسا ^۳	۲۰۱۸	بررسی تجربی رابطه بین نابرابری درآمد و فساد در آفریقا	نتایج نشان داد در کشورهای توسعه یافته، سطح بالاتری از نابرابری درآمدی با سطح پایین فساد همراه است و نشان داد این رابطه تغییر پذیر است و رابطه ای U شکل بین نابرابری درآمد و فساد وجود دارد.
مادلیجن ^۴	۲۰۱۷	فساد در سازمان‌ها، جو اخلاقی و انگیزه‌های فردی	نتایج نشان داد فضای اخلاقی سازمان بر احساسات و هنجارهای شخصی کارکنان تأثیرگذار است و مانعی برای بروز فساد به حساب می‌آید. همچنین استراتژی‌های تعامل، انگیزه‌های فردی را افزایش می‌دهد و از بروز فساد می‌کاهد.
چیول لین ^۵	۲۰۱۷	عنوان فساد و گسترش بدهی دولت و دولت محلی	نتایج نشان داد فضای اخلاقی سازمان بر احساسات و هنجارهای شخصی کارکنان تأثیرگذار است و مانعی برای بروز فساد به حساب می‌آید. همچنین استراتژی‌های تعامل، انگیزه‌های فردی را افزایش می‌دهد و از بروز فساد می‌کاهد.
اریک ^۶	۲۰۱۶	آیا مأموریت‌های مدیریت دولت فساد را کاهش می‌دهد؟ برآورد سیاست‌های اصلاح شده در معرض تقلید	نتایج نشان داد کاهش فساد در دولت بیشتر ناشی از وجود ممیزی‌های دقیق است که باعث می‌شود ادراک نسبت به هزینه‌های ناشی از فساد افزایش یابد.
عابدی جعفری	۱۳۹۸	شناسایی عوامل فردی مؤثر بر تمایل به فساد اداری در شهرداری تهران	نتایج نشان داد در سطح فردی، نیاز مادی، عدم پایداری شرعی، عدم پایداری به ارزش‌های اخلاقی، احساس بی عدالتی، جامعه پذیری نامناسب، میزان ارتباط با ارباب رجوع، ریسک پذیری و فرصت فساد عوامل اصلی تمایل به فساد اداری در سطح فردی در شهرداری تهران هستند که در مجموع ۸۱ درصد از تغییرپذیری بر تمایل به فساد اداری در شهرداری تهران را تبیین می‌کند که باتوجه به نتایج

¹ Larissa

² Andrzej

³ Iddisah

⁴ Madelijne

⁵ Cheol Liu

⁶ Eric Avis

رگرسیون انجام شده همه آن‌ها معنی دار بوده اند.			
نتایج نشان داد در سطح فردی، نیاز مادی، عدم پایداری شرعی، عدم پایداری به ارزش‌های اخلاقی، احساس بی عدالتی، جامعه پذیری نامناسب، میزان ارتباط با ارباب رجوع، ریسک پذیری و فرصت فساد عوامل اصلی تمایل به فساد اداری در سطح فردی در شهرداری تهران هستند که در مجموع ۸۱ درصد از تغییرپذیری بر تمایل به فساد اداری در شهرداری تهران را تبیین می‌کند که باتوجه به نتایج رگرسیون انجام شده همه آن‌ها معنی دار بوده اند.	عنوان تاثیر تمرکززدایی دولت بر کاهش فساد اداری با نقش میانجی استقرار دولت الکترونیک	۱۳۹۸	تابع افشار
نتایج تحقیق حاکی از آن است که عوامل مدیریتی و سازمانی بر بروز فساد اداری تأثیر دارد. همچنین مشخص گردید که هر چه عوامل مدیریتی و سازمانی بهبود یافته و مؤثر تر اعمال گردد، میزان بروز فساد اداری در سازمان کاهش خواهد یافت.	بررسی عوامل مؤثر بر فساد اداری در سازمانی‌های دولتی	۱۳۹۷	بارزلی
نتایج پژوهش نشان داد که از بین عوامل مدیریتی، رهبری و هدایت، نظارت و کنترل، بسیج منابع و امکانات و ارتباطات به عنوان چهار عامل تعیین کننده از بین نه عامل مدیریتی مؤثر بر فساد اداری-مالی قرار دارد؛ و از طرفی تقویت مهارت مشاوره پذیری، تصمیم گیری و رهبری و هدایت باعث جلوگیری از رخداد فساد مالی و اداری می‌شود.	بررسی عوامل مؤثر بر فساد اداری در سازمانی‌های دولتی	۱۳۹۶	نورعلی دخت
در یک بحث کوتاه، علل و عوامل مؤثر در فساد اداری را بیان داشته، ضمن بررسی تطبیقی وضعیت فساد اداری در سطح جهانی و ایران، پیامدها و راهکارهای مبارزه با این پدیده ویرانگر را بیان کرده است.	عنوان فساد اداری و تأثیر آن بر توسعه: علل، پیامدها و راهکارهای برون رفت	۱۳۹۱	افضلی

بعد از مطالعه دقیق پیشینه تحقیق و نتایج تحقیقات مشابه؛ به این نتیجه رسیدیم که خلاء تحقیقاتی که در مورد فساد وجود داشت این موضوع بود که تا کنون تحقیقی که فساد در سطح نظام سیاسی و ارکان اصلی حکومت را بررسی کرده باشد، وجود نداشت و همه تحقیقات قبلی به جنبه‌های خاصی از فساد پرداخته بودند یا فساد را در سطح سازمانی مورد بررسی کرده بودند. لذا این تحقیق به این منظور انجام شد که خلاء تحقیقاتی مورد نظر را پوشش دهد و همچنین دستاوردهای جدید این تحقیق نسبت به سایر تحقیقات در قسمت نتیجه گیری بیان شده است.

روش‌شناسی پژوهش

پارادایم پژوهش حاضر تفسیری، هدف پژوهش اکتشافی، کاربرد پژوهش بنیادی، زمان مقطعی، فنون گردآوری داده‌ها پیمایشی و روش تحلیل داده‌ها تحلیل محتوایی می‌باشد. روش پژوهش حاضر از نوع کیفی است. راهبردهای روش نظریه داده بنیاد مبتنی بر سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری و کدگذاری انتخابی است. نظریه پردازی داده بنیاد روشی است که هدف آن شناخت و درک تجارب افراد از رویدادها و وقایع در بستری خاص است (استراوس و کوربین^۱، ۲۰۰۸). از آنجا که تحقیقات پیشین گویای ضعف نظریه‌های موجود در تبیین مفهوم، ابعاد و نتایج فسادخیزی نظام‌های سیاسی است، این موضوع جدید بوده و مدل و نظریه‌ای در این رابطه وجود ندارد. روش داده بنیاد هنگامی توصیه می‌شود که در

¹ Strauss & Corbin

موضوع مطالعه، نظریه و پیشینه بسیار اندکی وجود دارد. بر این اساس به منظور شناسایی نظریه برخاسته از داده، بکارگیری روش نظریه داده بنیاد توجیه پذیر به نظر می‌رسد. کدگذاری در روش نظریه داده بنیاد گویای فرآیندی است که از داده‌های خرد و ساخت مفهوم شروع شده و سپس با روش‌های نو مجدداً به هم پیوند می‌خورند. بنابراین، در این روش می‌توان برای کشف نظریه از روی داده‌هایی که به صورت روش‌های نو مجدداً به هم پیوند می‌خورند، صورت می‌گیرد، دست به تحلیل زد (استراوس و گلاسر^۱، ۱۹۶۷). روش جمع‌آوری اطلاعات، با استفاده از متون منتشر شده و مصاحبه‌های اکتشافی است. جامعه آماری این تحقیق را ۱۲ نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها در رشته‌های مدیریت دولتی، علوم سیاسی و اقتصاد تشکیل داده‌اند. مصاحبه‌ها با زمینه‌سازی مناسب آغاز می‌شد. یعنی مصاحبه‌شوندگان با هدف تحقیق آشنا شده و با تأکید بر محرمانه ماندن هویت آنان، از مصاحبه‌شوندگان خواسته شد با تکیه بر دانش علمی خود، اطلاعات را در اختیار پژوهشگر قرار دهند. در طول مصاحبه پرسش‌های کلیدی و شاخص مطرح شده و به تناسب پاسخ‌ها، بستر گفتگو توسعه می‌یافت. از این رو، پروتکل مصاحبه دو سوال اصلی را در خصوص فسادخیزی حکومت‌ها و عوامل شکل‌گیری آن، تشکیل می‌داد که به اقتضای گفتگو، سؤالات ذیل پرسش‌های اصلی مطرح شد. بازه زمانی هر یک از مصاحبه‌ها بین ۴۰ تا ۶۰ دقیقه متغیر بود. در سیر مصاحبه‌ها داده‌های اولیه جمع‌آوری شده و این کار تا اشباع نظری ادامه یافت، یعنی تا زمانی که به نظر رسید که داده جدیدی در ارتباط با مقوله‌ها به دست نمی‌آید. چنانکه پژوهشگران روش داده بنیان بر این موضوع تأکید دارند (استراوس و کوربین، ۲۰۰۸). در این تحقیق شناسایی افراد به روش هدفمند انجام شد. نمونه‌گیری هدفمند به معنای این است که پژوهشگر، سوژه‌های را به عنوان نمونه برای خود انتخاب می‌کند که حتماً در فهم مسائل پژوهشی و روند تفسیر آن به شما کمک کنند.

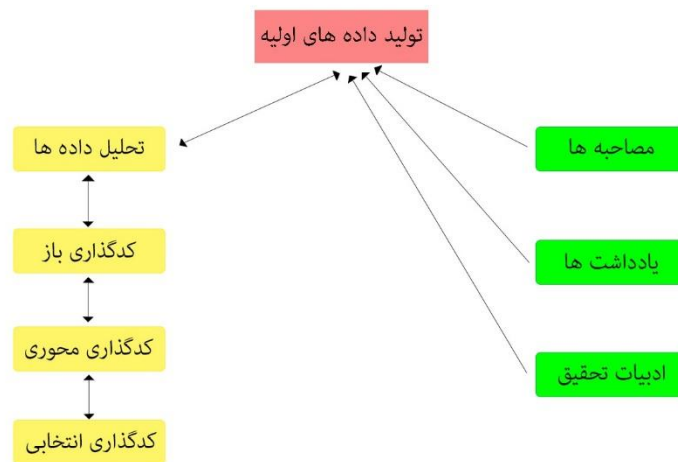
جدول ۲: اطلاعات جمعیت شناختی مصاحبه‌شوندگان

مرتبۀ دانشگاهی	تعداد مصاحبه‌شوندگان
استاد	۲ نفر
دانشیار	۴ نفر
استادیار	۶ نفر

بخشی از گردآوری اطلاعات در این پژوهش با استفاده از منابع محدود کتاب‌ها و مقالات فارسی و لاتین، انجام شد که در پیشینه و مبانی نظری پژوهش مورد توجه قرار گرفت. تلاش شد که از جدیدترین منابع در این مطالعات استفاده شود. با دسته‌بندی اطلاعات جمع‌آوری شده از پیشینه تحقیق و داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، چارچوب نظری مناسب برای تحقیق ترسیم شد. پژوهشگر با گفت و گوی آزاد با مصاحبه‌شوندگان، نمونه‌گیری باز را در موضوع فسادخیزی نظام‌های سیاسی آغاز کرد. داده‌های جمع‌آوری شده در این گفتگوها به همراه یافته‌های حاصل از پیشینه، محتوای کدگذاری باز را شکل داد. تمام داده‌های مرتبط با سوالات پژوهش کدگذاری شد و بقیه مطالب نامرتب حذف شد. سپس در گام بعدی تلاش شد که ارتباط کدهای اولیه با یکدیگر شناسایی شوند و کدهایی را که به لحاظ معنایی با هم ارتباط نزدیکی دارند

¹ Strauss & Glaser

با یکدیگر ترکیب شده و مفهوم‌ها را شکل دهند. این مفاهیم تحت عنوان کدگذاری محوری دسته‌بندی شدند. سپس کدگذاری انتخابی انجام شد. بنابراین، براساس داده‌های یافت شده در مطالعات پیشین و داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها، مجموعه داده‌های اولیه مورد دقت قرار گرفت و نسبت به حذف داده‌های تکراری اقدام شد و در نهایت داده‌های خام، به صورت مفاهیم و مقولات استخراج و دسته‌بندی شد. مدل مفهومی برای تحقیق به صورت شکل ۱ در زیر ترسیم شده است.

شکل ۱: مدل جمع آوری اطلاعات

روایی و پایایی پژوهش

برای تعیین روایی تحقیق از روایی توصیفی استفاده شد. روایی توصیفی به صحت داده‌های موضوع گزارش شده توسط پژوهشگر اشاره می‌نماید (ماکسول^۱، ۱۳۹۶: ۲۸۲). استراتژی مؤثر برای کسب روایی توصیفی، تکثر مشاهده گران می‌باشد. در روایی توصیفی، تکثر مشاهده گران به معنی استفاده از چندین مشاهده گر برای ثبت و توصیف رفتار مشارکت کنندگان و زمینه ای که در آن قرار دارند می‌باشد (جانسون و کریستنسن^۲، ۱۳۹۲: ۲۸۵). تعیین پایایی یافته‌ها مرحله ای حیاتی در فرآیند مصاحبه است. توجه به دو نفر کدگذار به درصدهای گزارش شده، در طول طبقه بندی مصاحبه‌ها، روشی برای تعیین پایایی تحلیل است. میزان (درصد) توافق درونی موضوعی دو کدگذار (شصت درصد یا بیشتر) در مورد یک مصاحبه نیز، روشی برای پایایی تحلیل است (کوئل^۳، ۱۹۹۶). در این پژوهش برای سنجش پایایی از روش باز آزمون و دو کدگذار استفاده شد که در روش باز آزمون از بین ۱۲ مصاحبه انجام شده ۳ نمونه به طور تصادفی انتخاب و هر کدام از آن‌ها در فاصله زمانی پنج تا سی روز کدگذاری شدند. سپس کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی برای هر کدام از مصاحبه‌ها با یکدیگر مقایسه شدند و از طریق میزان توافقات و عدم توافقات موجود در دو مرحله کدگذاری شاخص ثبات محاسبه شد. جدول زیر نتایج حاصل از کدگذاری مجدد سه مصاحبه که هر کدام از آن‌ها دوبار در

¹ Maxwell

² Johnson & Christensen

³ Kvale S

یک فاصله زمانی ۱۹ روزه کدگذاری شدند. از ضریب پایایی هولستی^۱ (PAO) برای تعیین توافقات بازآزمون و دو کدگذار استفاده شده است.

$$PAO = \frac{2M}{(N_1 + N_2)} \quad \text{رابطه (۱)}$$

M = تعداد توافقات N_1 = کدگذاری اول N_2 = کدگذاری دوم

جدول ۳: نتایج بازآزمون

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کدهای دفعه اول کدگذاری	تعداد کدهای دفعه دوم کدگذاری	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بازآزمون درصد
۱	P۴	۲۶	۲۳	۲۳	۳	۰/۹۳
۲	P۷	۲۰	۲۲	۲۰	۲	۰/۹۰
۳	P۱۱	۲۲	۲۱	۲۰	۲	۰/۹۳
کل						۰/۹۲

با توجه به جدول فوق و از آنجا که هر سه مصاحبه بالای ۸۰ درصد و ضریب پایایی کل ۹۲ درصد می‌باشد، مصاحبه‌ها طبق ضریب پایایی بازآزمون، پایایی بالایی دارند.

جدول ۴: پایایی دو کدگذار

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کدهای کدگذار اول	تعداد کدهای کدگذار دوم	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بازآزمون درصد
۱	P۴	۲۶	۲۲	۲۲	۴	۰/۹۱
۲	P۷	۲۰	۲۴	۱۹	۵	۰/۸۶
۳	P۱۱	۲۲	۲۴	۲۱	۲	۰/۹۱
کل						۰/۸۹

ضریب پایایی هر سه مصاحبه بالای ۸۰ درصد می‌باشد و ضریب کل ۸۹ درصد است، مصاحبه‌ها طبق پایایی دو کدگذار، پایایی بالایی دارند.

یافته‌های پژوهش

همان گونه که بیان شد تحلیل داده‌ها در این تحقیق با استفاده از رویکرد کدگذاری سه مرحله ای اشتراوس و کوربین (۲۰۰۸) انجام شده است. مراحل انجام شده از کدگذاری باز شروع شده و با کدگذاری محوری و سپس با کدگذاری انتخابی به اتمام رسیده است.

کدگذاری باز

¹ Holsti

کدگذاری باز، یعنی مفهوم سازی به وسیله یک عنوان یا برچسب که هر داده را تشریح می‌کند. کدها نشان می‌دهند که پژوهشگر چه طور داده‌ها را جهت آغاز تحلیل انتخاب کرده، جدا کرده و دسته‌بندی می‌کند (چارماز، ۲۰۰۶: ۴۳). پژوهشگر پس از داده‌یابی از منابع، برای داده‌های به دست آمده یک مفهوم یا کد انتخاب می‌کند. این مفاهیم یا کدهای اختصاص یافته به داده‌ها باعث تشریح و توصیف هریک از داده‌ها می‌شود که در فرآیند پژوهش داده‌ها را از طریق این مفاهیم و کدهای اختصاص یافته می‌شناسند (محمد پور، ۱۳۹۲: ۳۲۷). مفاهیم استخراج شده از داده‌ها به عنوان پایه‌های اصلی برای مراحل بعدی پژوهش محسوب می‌شوند. کدگذاری باز اولین مرحله در تجزیه و تحلیل داده‌ها محسوب می‌شود. با شناسایی منابع مرتبط و بررسی متون اعم از مقالات و کتب، نسبت به پیاده سازی مصاحبه‌ها، اقدام شد. پژوهشگر نیز با توجه به مطالعه پیشینه، در تعامل‌های انجام شده با مصاحبه شونده‌گان، مفاهیم ارزنده ای استنباط شد که این موارد نیز یادداشت شد. گزاره‌های مرتبط که در پیشینه یافت شده بود، بخشی از کدگذاری باز را تأمین کرد. همچنین با انجام مصاحبه‌ها، جملات مصاحبه پیاده شده و بازخوانی شد و سپس برای جملات مستخرج از آن‌ها کدهایی تعیین شد. در این مرحله براساس توصیه گلاسر کدگذاری نکات و مضامین کلیدی مورد توجه قرار داشت. به عبارت دیگر، کدگذاری و مفهوم سازی فقط برای نکات و مضامین کلیدی انجام گرفت (دانایی فرد، ۱۳۸۹). کدگذاری بر اساس مفاهیم کلیدی که به آن کدگذاری سطح کلان یا تحلیل سطح ماکرو نیز گفته می‌شود از مزایایی برخوردار است که مهم ترین آن عدم پیچیدگی در داده‌هایی است که به دست آمده است. در این مرحله تلاش شد که مقوله‌های اصلی و زیر مقوله‌های نیز از یکدیگر تفکیک شده و دسته‌بندی گردند. تعداد ۷۷ برچسب به عنوان کدگذاری باز استخراج شد. تعداد کدهای باز به تفکیک منابع استنباط شده در جدول ۴ آمده است.

جدول ۵: کدهای باز به تفکیک منابع

مفاهیم	تعداد کدها
حاصل از ادبیات تحقیق	۶
حاصل از مصاحبه	۷۲
حاصل استنباط پژوهشگر	۵
جمع	۸۳

کدگذاری محوری

در کدگذاری انتخابی یا کدگذاری محوری، تلاش شد مفاهیم یافته شده در کدگذاری باز براساس اشتراکات و سازگاری معنایی در کنار هم قرار گیرند و دسته‌بندی جدیدی ارائه شود که مفاهیم به صورت کلی تر معین شده اند. کدگذاری محوری مرحله ی پالایش و تفکیک مفاهیم به دست آمده از کدگذاری باز است. این مرحله نیز مستلزم استفاده از روش مقایسه است. در این مرحله نظریه به تدریج ظهور می‌یابد. در این مرحله با مقایسه مفاهیم مختلف می‌توان زمینه‌های مشترک را میان کدها کشف کرد که امکان طبقه بندی مفاهیم مشابه در قالب طبقه بندی‌های یکسان را فراهم می‌کند. وظیفه پژوهشگر در این مرحله، دسته‌بندی و مقایسه مفاهیم استخراج شده از داده‌هاست. در این مرحله ممکن است

پژوهشگر برای تکمیل داده‌ها بر حسب نیاز مجدداً به دنبال داده‌هایی باشد که وی را به اشباع نظری برساند؛ به همین دلیل در مرحله کدگذاری محوری نیز بر حسب نیاز و توصیه خبرگان برخی از داده‌ها دستخوش تغییر و تعدیل و اصلاح قرار گرفتند.

جدول ۶: کدگذاری باز و محوری چرایی فساد خیز بودن حکومت‌ها

کدگذاری محوری	کدگذاری باز
استفاده ابزاری از قانون	صاحبان سرمایه دارای اختیار قانون گذاری هستند، قانون مروج فساد باشد، عدم مقابله قانون با فساد، بی توجهی قانون گذار به منفعت عامه، قانون گذاری به نفع سرمایه دار باشد، نفوذ افراد قدرتمند در مسیر قانون گذاری
نفوذ گروه‌های ذینفع	انقلابیون با نفوذ، رانت، تباری بین بخش دولتی و خصوصی، سیاسی کاری مقامات ارشد، تمایز بین اقوام، عدم سازماندهی کلی، روابط سیاسی نامتعارف، تشکیل ائتلاف‌های سیاسی، فسادهای سازمان یافته، عدم همخوانی گفته‌ها با عمل
شبکه سازی برای فساد	عدم شفافیت در تفکیک قوا، عدم شفافیت عملکرد حکومت، وابستگی بیش از حد ارکان حکومت به همدیگر، ضعف در مستندسازی فعالیت‌های دولت
عدم شفافیت	نظام حقوقی متعارض، نظام حقوقی در مقابل هنجارهای فرهنگی باشد، قوانین مورد پذیرش عامه نباشد، عدم استقلال دستگاه قضا، عدم هم جهت بودن قوانین، مشکلات قانون گذاری
نظام حقوقی ناکارآمد	بزرگ شدن بیش از حد دولت، دیوانسالاری حاد، ارجحیت دولت بر سایر قوا، فقدان بخش خصوصی مستعد، نهادهای دولتی پر قدرت، انحصارطلبی دولت، دولت شدیداً متمرکز
دولت گرایی	اقتدارگرایی، حاکمیت نظام الیگارش، حداقل گرایی
برقراری نظریه جابه جایی مدیران دولتی	تصدی گری حکومت، سیاستمداران کارآفرین، تفویض اختیار نامناسب، تبعیض جنسیتی
مدیریت دولتی مزاحم	ایدئولوژیک بودن حکومت، غیرسکولار بودن حکومت، انتخابات غیر دموکراتیک، سطح پایین دموکراسی
مدیریت دولتی آمرانه	تضعیف نهادهای مدنی، کاهش نهادهای مدنی، بی توجهی به منفعت عامه
نا توانمندسازی جامعه	وجود مقامات مقدس با نفوذ، وجود بیش از حد مقامات مذهبی، رابطه مقامات مقدس با سران حکومت، قدرت گرفتن مقامات مقدس
حامی پروری تقدس گرا	فرهنگ دیکتاتوری، فرهنگ تازه شکل گرفته، فرهنگ ضعیف، فرهنگ مروج فساد، مدیران ارشد زیاده خواه، فرهنگ نامناسب، نهادینه شدن فساد در جامعه، فقر فرهنگی
فرهنگ فسادزا	سیستم کنترل و نظارت ناکارآمد، پروتکل‌های ناقص مبارزه با فساد، ساده تلقی کردن مسئله فساد، عدم نظارت مستقل، شعارگرایی، فقدان نظام کنترل مؤثر
نظام کنترل ناکارآمد	بی ثبات بودن حکومت از نظر سیاسی، قرار داشتن در دوره‌های تلاطم سیاسی، وضعیت اقتصادی نامناسب حکومت، کم ثباتی اقتصادی، رکود اقتصادی
ناپایداری سیاسی	عدم استقلال رسانه‌ها، بی توجهی به منفعت عامه، عدم توجه به بازخوردهای مردمی، به فراموشی سپردن پاسخگویی، فقدان مطالبات عمومی، ثروت اندوزی مدیران کلان
تقدم منافع فردی بر منافع عمومی	فقدان دانش کافی برای اداره حکومت، بی توجهی به دانش اداره حکومت، جدایی بین مقامات عالی و علم اداره حکومت، عدم اشراف کافی مدیران بر مسائل نظام سیاسی، سطح پایین آموزش لازم
عدم قابلیت مدیران	فقدان نظام شایسته گزینی، حاکمیت نظریه جابجایی مدیران دولتی، قوم گرایی در انتصابات
نظام ناشایستگی	

در مرحله ی کدگذاری محوری ۱۷ مفهوم به دست آمد. در این مرحله با مقایسه مفاهیم استخراج شده در مرحله کدگذاری باز، آن‌ها در طبقه‌های کلی تر قرار گرفتند و برای هر طبقه مفاهیم انتزاعی تری نسبت به مرحله کدگذاری باز ایجاد شد. مطالعه انجام شده نشان داد که مؤلفه‌های محوری "قانون ابزار فساد"، "اشخاص با نفوذ"، "عدم یکپارچگی"، "عدم شفافیت"، "نظام حقوقی ناکارآمد"، "دولت گرایی"، "نخبه گرایی حکومت"، "اولویت بندی نامناسب"، "هدف گذاری نامناسب"، "فراموش کردن جامعه مدنی"، "سلطه مقامات مقدس"، "بی کفایتی فرهنگی"، "بی کفایتی سیستم کنترل"، "ناپایداری سیاسی"، "عدم درک کنفست عامه"، "فقدان دانش لازم"، "انتصابات ناکارآمد" قابلیت استخراج را دارند. در این مرحله به منظور تقویت فرآیند پژوهش برای اطمینان از کدگذاری محوری، نتایج تحقیق در اختیار دو تن از اساتید مدیریت قرار گرفت و بر اساس دیدگاه آنان و گفتگوهای انجام شده، جدول مقولات انتخابی اصلاح و تکمیل شد.

جدول ۷: کدگذاری محوری و انتخابی

کدگذاری انتخابی	کدگذاری محوری
فساد قانونی	استفاده ابزاری از قانون
	شبکه سازی برای فساد
	عدم شفافیت
	مدیریت دولتی آمرانه
	عدم قابلیت مدیران
	ناپایداری سیاسی
فساد سیاسی	دولت گرایی
	برقراری نظریه جابه جایی مدیران دولتی
	مدیریت دولتی مزاحم
	تقدم منافع فردی بر منافع عمومی
	نظام ناشایستگی
فساد حقوقی	نظام حقوقی ناکارآمد
	نظام کنترل ناکارآمد
فساد فرهنگی	فرهنگ فسادزا
	ناتوانمندی سازی جامعه
فساد شخصی	نفوذ گروههای ذینفع
	حامی پروری تقدس گرا

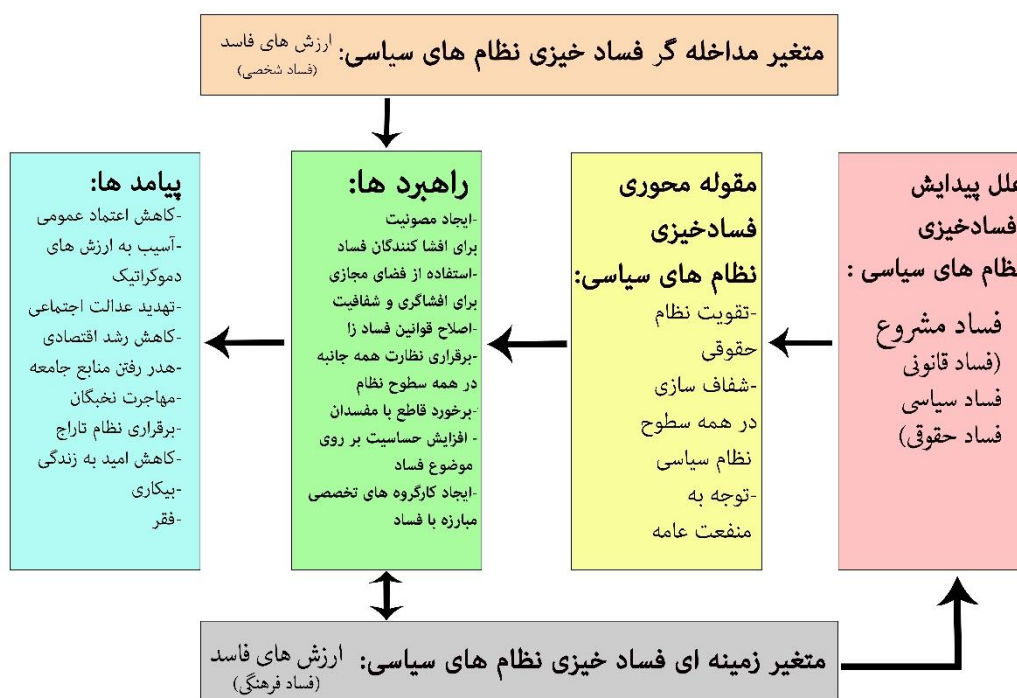
جدول ۸: فسادخیزی نظام‌های سیاسی در قالب مؤلفه‌ها و مقوله‌ها

مقوله‌ها	مؤلفه‌ها
فساد مشروع	فساد قانونی
	فساد سیاسی
	فساد حقوقی
ارزش‌های فاسد	فساد فرهنگی
	فساد شخصی

کدگذاری انتخابی مرحله اصلی نظریه پردازی است که مقوله محوری را به شکل نظام یافته به دیگر مقوله ها ربط داده و روابط را می تواند در یک چارچوب منظم روایت گیری کرده و پایه های علمی کار را استحکام ببخشد. در این مرحله ضمن اثبات مقوله ها، می توان آن ها را بهتر مورد مورد شناسایی قرار داد. با تحلیل های انجام شده و بر اساس تأیید دیدگاه دو تن از خبرگان، کدگذاری انتخابی در پنج عنوان تدوین شد. در نظریه داده بنیاد، هنگامی که پژوهشگر به کار تجزیه و تحلیل می پردازد، به طور مرتب از کدگذاری باز به کدگذاری محوری در حال حرکت است که آن را رویکرد پارادایمی (S-P-C) می نامند. از این رو، مقولات فرعی که در سلسله روابطی به یک مقوله مربوط می شوند؛ بیانی از شرایط علی، مقوله محوری، شرایط زمینه ای، شرایط مداخله گر، راهبردها و پیامدها هستند. در مرحله کدگذاری انتخابی با توجه به مصاحبه های انجام شده ارتباطات بین مقولات شش گانه بهتر کشف شد: شرایط علی؛ عواملی اصلی فسادخیزی نظام های سیاسی را شامل می شود. مقوله محوری؛ عرصه های است که می توان به کمک آن ها فسادخیزی نظام های سیاسی را به حداقل رساند. شرایط زمینه ای؛ وضعیتی است که زمینه بروز فساد در نظام های سیاسی را فراهم می کند. شرایط مداخله گر؛ شرایط و زمینه های است که فسادخیزی نظام های سیاسی را تسهیل می بخشد. راهبردها؛ اقداماتی که برای کاهش فسادخیزی نظام های سیاسی مناسب است. پیامدها؛ نتایج بلندمدت حاصله از فسادخیزی نظام های سیاسی را در بر می گیرد. با بررسی نتایج کدگذاری ها و مشورت با خبرگان این امر این موضوع نمایان گردید که همه مؤلفه هایی که سبب بروز فساد در سطح نظام سیاسی می شوند، به گونه ای دارای مشروعیت و وجه قانونی هستند، یعنی عوامل ایجادکننده فساد دارای اختیار و قدرت قانونی هستند و در اصل فساد در نظام سیاسی نهادینه شده و از مشروعیت برخوردار است.

به منظور استنباط این سلسله از روابط نیز نتایج تحقیق در اختیار دو تن از خبرگان قرار گرفت و با تأیید آنان مدل

مفهومی تحقیق، تثبیت شد.

شکل ۲: مدل پارادایمی تحقیق

بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهاد

این تحقیق با هدف ارائه الگویی برای چرایی فسادخیزی نظام‌های سیاسی انجام شد. فساد در دنیای کنونی به یک پدیده فراگیر و جهان شمول مبدل شده که حتی گریبان کشورهای توسعه یافته را هم گرفته است. همانطور که از مبانی نظری و یافته‌های تحقیق استنباط شد، فساد در تمام سطوح اثرات مخربی را در پی دارد و این آثار بر کسی پوشیده نیست. این تحقیق به بررسی دلایل بروز فساد در اواخر دهه سوم و اوایل دهه چهارم انقلاب اسلامی می‌پردازد. سوال اصلی پژوهش این است که دلایل فسادخیز بودن نظام جمهوری اسلامی ایران در دهه‌های سوم و چهارم انقلاب اسلامی چیست؟ داده‌های تحقیق، توانست ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر این الگوی رفتاری را شناسایی و تحلیل کند. هدف تحقیق حاضر شناسایی عوامل مؤثر بر فسادخیزی نظام‌های سیاسی بود که با روش نظریه داده بنیاد و مصاحبه با خبرگان علمی دانشگاه‌ها در رشته‌های مدیریت دولتی، علوم سیاسی و اقتصاد بود به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند، صورت گرفت. مهم‌ترین داده‌های تحقیق از شیوه مصاحبه به دست آمد و بخشی از داده‌ها نیز با استفاده از منابع مکتوب که تعداد آن‌ها اندک بود، به دست آمد. این موضوع نشان دهنده این است که ادبیات تحقیق در این زمینه اندک است و این موضوع نیازمند پژوهش‌های بیشتری است. البته همانطور که در قسمت پیشینه تحقیق به آن اشاره شد، ادبیات تحقیق در موضوع فساد اداری و سایر موارد فساد زیاد است ولی تا کنون هیچ تحقیقی چرایی فسادخیزی نظام سیاسی جمهوری اسلامی را در دهه‌های سوم و چهارم را مورد بررسی قرار نداده بود. نتایج تحقیق که شامل الگویی برای تشریح چرایی فسادخیزی نظام‌های سیاسی است در قالب شش کد نظری دسته‌بندی شدند.

شرایط علی یا علل اصلی فسادخیز بودن نظام‌های سیاسی: بیان‌کننده مسائل عمده ای است که فسادخیزبودن نظام‌های سیاسی از آن‌ها ساطع می‌شود. در این دسته‌بندی طبق نظر خبرگان سه مفهوم فساد قانونی، فساد سیاسی و فساد حقوقی گنجانده شد. که مقوله انتخاب شده مناسب برای آن‌ها فساد مشروع در نظر گرفته شد. فساد قانونی مواردی را در بر می‌گیرد که قانون تا حد زیادی عامل فساد است. قانون ابزار فساد یعنی در قانون گذاری منافع افراد خاصی که معمولاً صاحبان سرمایه هستند مورد توجه قرار می‌گیرند و منافع عمومی در اولویت‌های بعدی قرار دارد. عدم یکپارچگی یعنی ارکان اصلی نظام یعنی سه قوه بدون هماهنگی و همکاری در بعضی مسائل هر کدام منفعت خود را مد نظر قرار دهند و شکاف‌هایی برای ایجاد فساد به وجود آید. شفافیت یکی از عواملی است که از دیرباز برای مقابله با فساد شناسایی شده است ولی در موارد فساد اداری و اقتصادی ولی زمانی که مسئله فساد نظام‌های سیاسی در میان است، شفافیت معنای گسترده تری به خود می‌گیرد. هدف گذاری نامناسب توسط حکومت‌ها می‌تواند زمینه ساز بروز فساد شود. با پیشرفت علم و تولید علم در رشته‌های مدیریت دولتی، اقتصاد و علوم سیاسی انتظار می‌رود سیاستمداران خود را با این علم تولید شده بروز نماید، در صورتی که سیاستمداران کلان حکومتی با تولید علم جدید ارتباطی برقرار نکنند، تصمیمات آن‌ها ممکن است زمینه ساز بروز فساد در سطح نظام‌های سیاسی شود. عوامل بسیاری می‌تواند ثبات سیاسی حکومت را برهم زند. ثبات سیاسی لازمه حکومت خوب است، زمانی که این ثبات به هر دلیلی بر هم خورد، تا زمانی که دوباره حکومت به ثبات برسد، شکاف‌های گسترده ای برای بروز فساد ایجاد خواهد شد. فساد سیاسی می‌تواند تا حدودی با

مسائل مربوط به قانون همپوشانی داشته باشد ولی تا حد امکان با نظر خبرگان تفکیک بین آن‌ها در نظر گرفته شد. فساد سیاسی، مواردی را شامل خواهد شد که دولت‌ها و تصمیم‌گیری‌ها در دولت عامل اصلی فساد هستند. دولت‌گرایی به معنی تشکیل دولت قوی و با نفوذ نسبت به سایر ارکان نظام سیاسی است. نخبه‌گرایی به معنای حکومت ثروتمندان قدرتمند و اقلیت‌های با نفوذ بر جامعه است که خود این مسئله زمینه‌ساز ایجاد فساد خواهد بود. در این صورت دستگاه اجرای در مواردی که نتواند انتظارات سایر قوا را برآورده کند، به دلیل قدرتی که دارد پاسخگوی آن‌ها نخواهد بود و سایر قوا به دلیل نداشتن قدرت کافی ناتوان خواهند شد و نوعی فساد شکل می‌گیرد. دولت‌ها در بعضی موارد که فعالیت‌ها را برون‌سپاری می‌کنند، امکان دارد که این فعالیت‌ها را به کسانی که نزدیکی با مقامات دولتی دارند واگذار نماید و طبق صلاحیت‌های موجود این فعالیت‌ها را واگذار نکنند. در این صورت نوعی فساد شکل گرفته است که عواقبی برای حکومت‌ها در پی دارند. منفعت عامه از جمله مهم‌ترین مواردی است که بی‌توجهی به آن پایه و اساس بروز فساد در نظام‌های سیاسی است. زمانی که دولت اقدامات و تصمیمات خود را بدون توجه به منفعت عامه اتخاذ کند، پایه و اساس علم مدیریت دولتی را زیر پا گذاشته و سبب تحریک برای شکل‌گیری فساد خواهد شد. فقدان نظام شایسته‌گزینی و انتصابات ناکارآمد دقیقاً مترادف با واژه فساد است. فساد حقوقی به مسائلی مربوط می‌شوند که که نظام حقوقی یا نهادهای نظارتی و کنترلی کاستی‌هایی دارند که سبب بروز فساد نظام‌های سیاسی می‌شود.

مقوله محوری: بیان‌کننده عرصه‌های است که با اصلاح آن می‌توان، از شکل‌گیری فساد در نظام‌های سیاسی جلوگیری کرد. این عرصه‌ها عبارت بودند از تقویت نظام حقوقی، شفاف‌سازی در همه سطوح نظام‌های سیاسی و توجه به منفعت عامه. نظام حقوقی اگر به صورت دقیق تدوین شده و نظارت اصولی بر اجرای آن برقرار باشد کاملاً زمینه‌های فساد را در نظام‌های سیاسی کاهش می‌دهد. شفاف‌سازی جزء عواملی است که تأثیر آن بر مبارزه با فساد غیرقابل انکار است. اگر در صدر اولویت‌های حکومت منفعت عامه قرار داشته باشد ناخودآگاه فساد در نظام‌های سیاسی ناپدید خواهد شد.

شرایط زمینه‌ای: نشان‌دهنده شرایط و خصوصیتی است که فسادخیزی نظام‌های سیاسی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. فساد فرهنگی در تحقیق با نظر خبرگان جزء شرایط زمینه‌ای فسادخیزی نظام‌های سیاسی قرار گرفت که خود فساد فرهنگی در مقوله ارزش‌های فاسد قرار دارد. فساد فرهنگی شامل عواملی است که تا حدی فرهنگ جامعه بر فسادخیزی نظام‌های سیاسی تأثیر می‌گذارد. بی‌کفایتی فرهنگی به معنی فرهنگ جامعه مروج فساد باشد و مسیر را برای فساد مهیا کند. بی‌توجهی به جامعه مدنی و نهادهای مدنی می‌تواند فسادخیزی نظام‌های سیاسی را حمایت کند.

شرایط مداخله‌گر یا عناصر اقتضایی: بیان‌کننده زمینه‌های است که فسادخیزی نظام‌های سیاسی را تسریع می‌بخشد. در این تحقیق طبق نظر خبرگان فساد شخصی جزء شرایط مداخله‌گر قرار گرفت که جزء مقوله ارزش‌های فاسد در نظر گرفته شد. فساد شخصی مواردی است فرد سبب بروز فسادخیزی در نظام‌های سیاسی می‌شود. اشخاص با نفوذ به واسطه‌ی قدرت پیش از حدی که دارا هستند زمینه‌ساز بروز فساد در نظام‌های سیاسی می‌شود. در بعضی از

کشور مقامات مقدس محترم شمرده می‌شوند و اختیاراتی برای آن‌ها در نظر گرفته می‌شود، اما در مواردی این مقامات اختیارات بیش از حد را دارا هستند و زمینه ساز ایجاد فساد در نظام‌های سیاسی می‌شوند.

عوامل راهبردی: مواردی را شامل می‌شود که راهکارهایی برای کاهش فسادخیزی نظام‌های سیاسی را موجب می‌شوند. اصلاح روند تدوین قوانین و بازنگری در قوانین که فساد را موجب می‌شود. ساختار شکنی در اختیارات سیاسی دولت. یکپارچه سازی حکومت، به این معنی است که همه ارکان حکومت فعالیت‌های خود را هماهنگ کنند تا زمینه‌های بروز فساد در نظام‌های سیاسی به وجود نیاید. طراحی سیستم دقیق نظارتی به منظور نظارت و رسیدگی به تخلفاتی که زمینه ساز فساد در نظام‌های سیاسی هستند. از تحقیقات قبلی استنباط شد که وجود نهادهای مدنی وقوع فساد در نظام‌های سیاسی را کاهش می‌دهد. کوچک سازی دولت‌ها هم از جنبه‌هایی می‌تواند بروز فساد در نظام‌های سیاسی را کاهش دهد. پاسخگویی و اخذ نظرات مردم می‌تواند منابع خوبی برای شناسایی سرچشمه‌های فساد و مبارزه با آن‌ها باشد. فرهنگ از جمله عواملی است که تأثیر بسزایی در مقابله با فساد دارد. نهادینه کردن فرهنگ مبارزه با فساد می‌تواند فسادخیزی نظام‌های سیاسی کاهش دهد.

پیامدها: در واقع پیامدها کنش و واکنش‌های است که نتیجه فسادخیزی نظام‌های سیاسی را در بلند مدت نشان می‌دهد. اساسی ترین پیامد فسادخیزی نظام‌های سیاسی کاهش اعتماد عمومی است. اعتماد عمومی برای هر حکومتی از اهمیت خاصی برخوردار است و از دست رفتن اعتماد عمومی به هر دلیلی هزینه‌های بسیاری برای آن حکومت در پی دارد. هنگامی که در نظام سیاسی فساد جریان داشته باشد به صورت ناخداگاه به ارزش‌های دموکراتیک آسیب وارد می‌شود. بدیهی است زمانی که فساد بر نظام سیاسی حاکم است، عدالت اجتماعی تهدید خواهد شد. در تحقیقات بارها اشاره شده است که فساد کاهش رشد اجتماعی را به همراه دارد. با جریان یافتن فساد در نظام سیاسی منابع مالی کشور که باید صرف عامه مردم و در مسیر منفعت عمومی استفاده شود، صرف عده ای از قدرتمندان می‌شود. هنگامی که فساد در ریشه کند و نخبگان آن جامعه این فساد را درک کنند، دیگر حاضر به ماندن در آن کشور نخواهند بود. بدیهی است که بین فسادخیزی نظام‌های سیاسی و نظام تاراج رابطه ی مستقیم و مثبتی وجود دارد. از دیگر پیامدهای فسادخیز بودن نظام‌های سیاسی می‌توان بیکاری و فقر را نام برد.

در آخر با بررسی‌های دقیق و مشاوره با خبرگان این مسئله نمایان شد که مسئله فساد در سطح نظام‌های سیاسی نهادینه شده و به گونه ای دارای قدرت قانونی و مشروعیت است، در نگاهی دیگر یعنی عاملان فساد در سطح نظام‌های سیاسی دارای قدرت قانونی و مشروعیت هستند و فساد را به امری مشروع مبدل کرده اند و عملاً در این شرایط مبارزه با فساد امری غیرقابل دست یابی است.

اکنون به بررسی و مقایسه تحقیقات پیشین با این تحقیق می‌پردازیم. اریک (۲۰۱۶) در تحقیق خود نشان داد وجود ممیزی‌های دقیق بر کاهش فساد در دولت‌ها مؤثر است و فساد در دولت‌ها را به طور قابل توجهی کاهش می‌دهد. تفاوت این تحقیق با تحقیق حاضر این مورد است که در تحقیق حاضر هم وجود نظام حقوقی ناکارآمد و بی کفایتی سیستم

کنترل از عوامل مؤثر بر فسادخیزی حکومت‌ها شناسایی شدند که تا حدود زیادی با نتایج تحقیق اریک همپوشانی دارد. اما تفاوت آن‌ها از این جنبه است که تحقیق حاضر مسائل و عوامل گسترده‌ای را در سطح نظام سیاسی شناسایی کرده اند ولی تحقیق اریک راهبردی برای مقابله با فساد در سطح دولت بیان کرده است. تابع افشار (۱۳۹۸) در تحقیق خود نشان داد تمرکز زدایی دولت بر کاهش فساد اداری تأثیر مثبت داشته است و همچنین تمرکز زدایی دولت از طریق استقرار دولت الکترونیک بر کاهش فساد اداری در سازمان‌های دولتی استان آذربایجان غربی است. از مقایسه تحقیق تابع افشار با تحقیق حاضر به این شباهت پی می‌بریم که در تحقیق تابع افشار ثابت شد تمرکز زدایی دولت، فساد اداری را کاهش می‌دهد و در تحقیق حاضر نشان داده شد که یکی از عوامل فساد نظام‌های سیاسی دولت گرایی، یعنی قدرتمندساختن و بزرگ کردن دولت است که در این بعد نتایج باهم کاملاً همپوشانی دارند. اما تفاوت این دو تحقیق در این مسئله است تمرکز تحقیق تابع افشار بر فساد اداری و دولت الکترونیک است ولی تحقیق حاضر بر مسئله فساد در سطح نظام‌های سیاسی تمرکز دارد. بارزلی (۱۳۹۷) در تحقیق خود نشان داد که عوامل مدیریتی و سازمانی بر بروز فساد اداری تأثیر دارند. شباهت این تحقیق با تحقیق حاضر در این است که در نتایج به دست آمده تحقیق حاضر عواملی مانند اولویت بندی نامناسب، هدف گذاری نامناسب و همچنین نبود سیستم کنترل دقیق به دست آمد که کاملاً با عوامل مدیریتی که در تحقیق بارزلی به آن اشاره شد همپوشانی دارد. اما تفاوت دو تحقیق در این بود که در تحقیق حاضر عوامل بسیاری برای چرایی فسادخیز بودن نظام‌های سیاسی یافت شد، ولی در تحقیق بارزلی فقط به عوامل داخل سازمانی اشاره شده است.

پیشنهادها

همانگونه که از نتایج و مدل نهایی تحقیق استنباط گردید، فساد مشروع به عنوان عامل اصلی فسادخیزی نظام جمهوری اسلامی ایران بعد از چهار دهه شناسایی شد، همچنین ارزش‌های فاسد حاکم بر جامعه هم یکی از عوامل ایجاد فساد در نظام‌های سیاسی عنوان شد. با توجه به سه مرحله کدگذاری انجام شده و دسته‌بندی داده‌های جمع‌آوری شده، یافت شد که فساد مشروع شامل: فسادقانونی، فساد سیاسی و فساد حقوقی است که در نگاه کلی هر یک از این فسادها در نظام جمهوری اسلامی ایران موارد متعددی را در بر می‌گیرند. برای ارائه پیشنهادات باید بر موارد گفته شده تأکید کرد تا پیشنهادات در عمل کارا تر باشند. قابل ذکر است همچنین برای ارائه پیشنهادات با توجه به عوامل شناسایی شده از نظر خبرگان استفاده گردید. یکی از پیشنهاداتی که در دنیا برای مقابله فساد ارائه شده است، نظارت کارآمد است. اما در ایران این نظارت به صورت کارآمد صورت نگرفته است. نظارت بر تدوین قانون، نظارت بر مجریان قانون و نظارت بر اجرای قانون اگر بصورت کارآمد اجرایی شود و هر ساله قوانین کشور مورد بازنگری قرار گیرند و مواردی که مسبب فساد یا تبعیض هستند را اصلاح کنند و مواردی مانند یکپارچه سازی ارکان حکومت، شفافیت و هدف گذاری مناسب را مورد توجه قرار دهند، فساد در بخش قانونی می‌تواند از کاهش پشم گیری برخوردار باشد. فساد سیاسی از دیگر موارد قابل توجه در ایجاد فساد در نظام‌های سیاسی می‌باشد. کم کردن قدرت دولت در حد مناسب و امکان نظارت دقیق‌تری دیگر بر عملکرد دولت، طراحی برنامه‌های برای تقویت بخش خصوصی که دولت‌ها، بخش خصوصی را در اجرای برنامه‌ها

رقیب خود بدانند و دولت‌ها درصدد افزایش کیفیت خدمات عمومی (عدالت و منفعت عامه) ارائه شده باشند. اگر در رأس همه امور نظام سیاسی منفعت عامه قرار گیرد و در تصمیم‌گیری‌ها و اجرای آن‌ها و همچنین در مجریان قانون اهمیت موضوع منفعت عامه نهادینه شود، تا حد قابل توجهی از فساد در نظام‌های سیاسی جلوگیری می‌شود. در هر نظام سیاسی اگر دستگاه قضا به درستی عمل نماید، فساد تا حد قابل توجهی کاهش می‌یابد، اما با توجه وسعت نظام‌های سیاسی امکان نظارت دقیق بر دستگاه قضا بسیار دشوار خواهد شد. با این حال نظام‌های سیاسی می‌بایست بیشتر تمرکز خود را در نظارت بر دستگاه قضا اعمال کنند چون نظارت بر این دستگاه از بروز فساد در دیگر ارکان نظام سیاسی جلوگیری می‌کند. متأسفانه در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران فساد چه در سطوح خرد و چه در سطوح کلان به گونه‌ای نهادینه شده است. طبق دستورالعمل تصمیم‌گیری بخردانه اولین قدم حل هر مسئله‌ای قبول وجود مسئله است. باید قبول کرد که فساد در نظام سیاسی نهادینه شده تا بتوان برنامه‌ای جامع برای مقابله با آن تدوین نمود. نهادینگی فساد در نظام سیاسی به این معناست که فساد به ارزشش مبدل گشته است و رفع این مشکل بسیار دشوار به نظر می‌رسد، اما این مشکل غیر قابل حل نمی‌باشد. تدوین برنامه‌های فرهنگی برای مقابله با فساد از کودکان تا سایر افراد جامعه و مشخص نمودن مضرات فساد بر جامعه و آینده نظام سیاسی و نمایاندن فواید شفافیت برای همه اعضای جامعه، می‌تواند اساس فرهنگ مبارزه با فساد را طرح ریزی کند. جنبه‌ی دیگر فساد در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران مربوط به اشخاص خاصی است که بنابر دلایلی از نفوذ بسیار یا مرجعیت فقهی برخوردارند، می‌باشد. قدرت و نفوذ این افراد تا اندازه‌ای است که حتی قانون در برابر آن‌ها انعطاف دارد. برخورد با این موضوع بسیار سخت و دشوار است، اما با این حال بکارگیری سیستم‌های سوت زنی و شفافیت‌سازی می‌تواند تا حد قابل قبولی این مشکل را مرتفع نماید.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- تدوین الگویی برای مقابله با فساد نهادینه شده در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران بعد از دهه چهارم انقلاب
- تدوین الگویی برای شناسایی عوامل مؤثر بر فساد نهادینه شده در دولت‌ها
- تدوین الگویی برای احیای شفافیت در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران بعد از دهه چهارم انقلاب
- تدوین الگویی برای احیای اعتماد عمومی در نظام سیاسی جمهوری اسلامی ایران بعد از دهه چهارم انقلاب

محدودیت‌های پژوهش

یکی از محدودیت‌های تحقیق جمع‌آوری ادبیات تحقیق بود که مدت زیادی از زمان تحقیق را به خود اختصاص داد به دلیل اینکه همه منابع موجود و همه تحقیقات انجام شده بررسی شد و حداکثر استفاده از آن‌ها به عمل آمد. محدودیت دیگر این تحقیق را تحت تأثیر قرار داد به دلیل موضوع تحقیق، بی‌میلی خبرنگاران انتخاب شده برای مصاحبه بود. از دیگر محدودیت‌های تحقیق انجام سفرهای متعدد به نقاط مختلف ایران برای انجام مصاحبه با خبرنگاران بود که پژوهشگران زمان زیادی را صرف این موضوع کردند.

منابع

- احدی، پرویز؛ غفاریان گبلو، محمد؛ جوان پور، عزیز؛ نوجوان، صمد (۱۳۹۷). بررسی فساد سیاسی و رابطه آن با توسعه سیاسی از منظر جامعه شناسی سیاسی. مطالعات جامعه شناسی، ۱۰(۴۰)، ۱۳۳-۱۴۶.
- استراس، آنسلم؛ کوربین، ژولیت (۱۳۹۰). اصول روش تحقیق کیفی. مترجم بیوک محمدی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- افضلی، عبدالرحمن (۱۳۹۰). فساد اداری و تأثیر آن بر توسعه: علل، پیامدها و راهکارهای برون رفت. مجله حقوقی بین المللی، ۲۸(۴۵)، ۲۳۵-۲۶۴.
- بهروزی نژاد، شیرین (۱۳۹۸). سازوکارهای مقابله با فساد سیاسی در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. فصلنامه علمی نظارت و بازرسی ناجا، ۱۳(۴۸)، ۵۵-۷۱.
- تابع افشار، ساسان؛ قهرمانی، مسعود (۱۳۹۸). تأثیر تمرکززدایی دولت بر کاهش فساد اداری با نقش میانجی استقرار دولت الکترونیک (مورد مطالعه: سازمان های دولتی استان آذربایجان غربی). فصلنامه خط مشی گذاری عمومی در مدیریت، ۱۰(۳۵)، ۳۵-۵۲.
- تقی زاده، هوشنگ؛ سلطانی فسقندیس، غلامرضا (۱۳۹۶). بررسی نقش احساس عدالت سازمانی در گرایش افراد به فساد در سازمان. مدیریت فرهنگ سازمانی، ۱۵(۲)، ۲۵۹-۵۵۰.
- جانسون، برک؛ کریستنسن، لاری (۱۳۹۱). روش تحقیق در علوم تربیتی: کمی، کیفی، آمیخته. مترجمان علی اکبر خسروی بابادی، کامبیز پوشنه، محرک آقازاده، تهران: آبیژ.
- حسن پور، حمیدرضا؛ رضوی، بهزاد (۱۳۹۷). اهمیت پیشگیری از فساد اداری و تأثیر آن بر سلامت اجتماعی. مجله آموزش و سلامت جامعه، ۵(۲)، ۷۱-۸۱.
- خداخواه، نسیم (۱۳۹۸). نقش حقوق بشر در پیشگیری از فساد اداری. فصلنامه داخلی کانون وکلای دادگستری، ۱۸، ۳۷-۴۸.
- خضری، محمد؛ تربتی مقدم، فرهاد؛ نظری، محمدرضا (۱۳۹۶). شناسایی زمینه های فساد اقتصادی در مناقصه های دولتی. اقتصاد تطبیقی، ۴(۲)، ۱-۲۴.
- خندان، عباس (۱۳۹۵). فساد سیاسی و اداری: تأثیرات متقابل و نقش عوامل اجتماعی. فصلنامه اقتصاد مقداری، ۱۳(۴)، ۱۹-۴۴.
- دانایی فرد، حسن؛ حسن زاده، علیرضا (۱۳۸۹). طراحی سنجح اندازه گیری بی تفاوتی سازمانی: پژوهش ترکیبی. اندیشه مدیریت راهبردی، ۴(۱)، ۳۳-۹۹.
- دهقان، سیدامین؛ خیبری، محمد؛ حسینی، میر ابراهیم؛ عبداللهی، سیدمجید؛ قنبری، مهدی (۱۳۹۸). رابطه روابط سیاسی و فساد اداری با برونسپاری اماکن ورزشی شهرداری تهران. مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۶(۲۱)، ۶۵-۷۴.
- زارع، علیرضا؛ حیدری نژاد، صدیقه؛ شتاب بوشهری، سیده ناهید (۱۳۹۵). عوامل مؤثر بر بروز فساد اداری و روشهای کنترل آن در وزارت ورزش و جوانان. مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۳(۱۲)، ۴۵-۵۵.
- شفیعی، شهرام؛ همتی نژاد، مهرعلی؛ پرواز، یوسف (۱۳۹۷). تبیین اثر عوامل سازمانی و مدیریتی بر بروز فساد اداری مالی در سازمان های ورزشی (مطالعه موردی استان گیلان). فصلنامه مدیریت و توسعه ورزش، ۷(۱۳)، ۱۱۰-۱۲۵.
- صنعی، سحر (۱۳۹۵). تبیین مفهوم فساد اقتصادی و سیاسی در جامعه توسعه محور. ماهنامه پژوهش ملل، ۲(۱۵)، ۳۷-۵۰.

- صیدی، مهدی؛ رهبر، فرهاد (۱۳۹۷). راهبردهای قوای سه گانه نظام جمهوری اسلامی برای مقابله با فساد اقتصادی با تأکید بر امنیت ملی. فصلنامه امنیت ملی، ۸ (۳۰)، ۹-۳۹.
- عابدی جعفری، حسن؛ طاهر پور، حبیب الله؛ زرنندی، سعید؛ آقازاده ده ده، فتاح (۱۳۹۸). شناسایی عوامل فردی مؤثر بر تمایل به فساد اداری در شهرداری تهران. فصلنامه مطالعات رفتار سازمانی، ۸ (۲۹)، ۴۹-۷۴.
- عباسی، طیبه؛ پورعزت، علی اصغر؛ سیفی، علیرضا (۱۳۹۸). تبیین فرایند شیوع فساد در سازمان‌های دولتی با بررسی متغیرهای فردی و سازمانی مؤثر و پدیده هم رنگ جماعت شدن. مدیریت فرهنگ سازمانی، ۱۷ (۳)، ۳۷۷-۳۹۸.
- قائمی اصل، مهدی؛ ولاتی، فیروز (۱۳۹۹). بررسی تأثیر فساد اداری بر سلامت مالی در نظام بانکی ایران. فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)، ۲۰ (۲)، ۱۷۷-۲۱۲.
- کریمی پور، عیسی؛ مهدوی، غلامحسین (۱۳۹۶). شناسایی عوامل مؤثر بر فساد مالی کارکنان دستگاه‌های دولتی از دیدگاه حسابرسان دیوان محاسبات استان‌های فارس و کرمان. حسابداری دولتی، ۴ (۷)، ۷۳-۸۶.
- ماکسول، جوزف الکس (۱۳۹۶). طراحی پژوهش کیفی: رویکردی تعاملی. مترجم صدیقه خورشید، سمنان: انتشارات دانشگاه سمنان.
- محمدپور، احمد (۱۳۹۲). روش تحقیق کیفی ضد روش، تهران: انتشارات جامعه شناسان.
- محمدی، علی؛ زرگر، علی اصغر (۱۳۹۷). درآمدی بر نسبت فساد اقتصادی و توسعه سیاسی (با تأکید بر جمهوری اسلامی ایران در سالهای ۶۸۰-۹۲). فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، ۱۴ (۴۴)، ۱۲۲-۱۶۰.
- محمدی بارزلی، خدیجه؛ صورآذر، توحید؛ صورآذر، پرویز (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر فساد اداری در سازمان‌های دولتی (مطالعه موردی اداره صنعت، معدن و تجارت شهر اردبیل). رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۹، ۹۴-۱۰۴.
- منتظری، محمد؛ شول، عباس (۱۳۹۸). تلاش برای کاهش فساد اداری به عنوان یک ضرورت اخلاقی: تبیین نقش تعهد کارکنان. فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، ۱۴ (۴)، ۱۴۸-۱۵۴.
- موسوی دوست، سیدمحمد (۱۳۹۸). علل و پیامدهای فساد اداری. فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، ۳ (۲۵)، ۳۴-۴۴.
- نرگسیان، عباس، جمالی، قاسمعلی، هراتی، مسعود، آذری، حسین (۱۳۹۷). بررسی ارتباط فساد و اعتماد در رابطه بین شفافیت و رضایت شهروندان. فصلنامه مدیریت دولتی، ۱۰ (۲)، ۲۸۹-۳۱۰.
- نورعلی دخت، حمید (۱۳۹۶). شناسایی عوامل مدیریتی مؤثر بر فساد اداری - مالی (مورد مطالعه ناجا). فصلنامه نظارت و بازرسی، ۱۱ (۴۴)، ۱۳-۵۱.
- همتی، محبوبه، علویان، مرتضی، کریمی، علی (۱۳۹۹). دولت پربیندال: چارچوبی تئوریک برای فهم فساد سیاسی. دو فصلنامه علمی پژوهش سیاست نظری، ۲۷، ۲۳-۵۸.
- هنری، حبیب؛ محمودی، احمد (۱۳۹۸). تبیین الگوی کمی عوامل بروز فساد در صنعت فوتبال ایران. مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش، ۶ (۲۲)، ۱۴۵-۱۶۴.

References

- Abbasi, Tayyeba; Pourezat, Ali Asghar; Seifi, Alireza (2019). Explain the process of corruption in government organizations by examining effective individual and organizational variables and the phenomenon of congruence. *Organizational Culture Management*, 17 (3), 377-398.(in Persian)
- Abedi Jafari, Hassan; Taherpour, Habibullah; Zarandi, Saeed; Aghazadeh Deh Deh, Fattah (2019). Identifying individual factors affecting the tendency to corruption in Tehran Municipality. *Quarterly Journal of Organizational Behavior Studies*, 8 (29), 49-74.(in Persian)
- Afzali, Abdul Rahman (2011). Corruption and its impact on development: causes, consequences and solutions. *International Journal of Law*, 28 (45), 235-264.(in Persian).
- Ahadi, Parviz; Ghaffarian Gabloo, Mohammad; Javanpour, dear; Adolescent, Samad (2016). Investigating political corruption and its relationship with political development from the perspective of political sociology. *Sociological Studies*, 10 (40), 133-146.(in Persian)
- Alfada, Anisah (2019). The destructive effect of corruption on economic growth in Indonesia: A
- Al-Jundi, Salem A (2019). A survey dataset on determinants of administrative corruption. *Journal Data in brief*, 27, 1-9.
- Avis, Eric, & Ferraz, Claudio, & Finan, Frederico (2016). Do Government Audits Reduce Corruption? Estimating The Impacts of Exposing Corrupt Politicians. *National Bureau of Economic Research*, 22443, 1-47.
- Bahoo, Salman (2020). Corruption in banks: A bibliometric review and agenda. *Finance Research Letters*, 35, 1-13.
- Behroozinejad, Shirin (2019). Mechanisms for combating political corruption in the Constitution of the Islamic Republic of Iran. *NAJA Scientific Quarterly of Supervision and Inspection*, 13 (48), 55-71.(in Persian)
- Carlos, João, & Alvaro, Marcelo, & Ricardo, José, & Rabêlo, Alexandre (2019). Corrupção governamental e difusão do acesso à Internet: evidências globais. *Revista de Administração Pública*, 53(6), 1011-1039.
- Charmaz, Kathy (2006). *Constructing Grounded Theory A Practical Guide Through Qualitative Analysis*, London, SAGE Publications.
- Cies'lik, Andrzej, & Goczek, Łukasz (2018). Control of corruption, international investment, and economic growth – Evidence from panel data. *Journal World Development*, 103, 323–335.
- Context. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 39, 299-304.
- Danaeifard, Hassan; Hassanzadeh, Alireza (2010). Designing a measure of organizational indifference: Combined research. *Strategic Management Thought*, 4 (1), 33-99.(in Persian)
- Dehghan, Seyed amine; Khyberi, Mohammad; Hosseini, Mir Ibrahim; Abdullahi, Seyed Majid; Ghanbari, Mehdi (2019). The relationship between political relations and corruption with outsourcing of sports facilities in Tehran Municipality. *Organizational Behavior Management Studies in Sport*, 6 (21), 65-74.(in Persian)
- Firoz Khan, & Pillay, Pregala (2019). Governance, Corruption and Public Policy: Comparing Rwanda and South Africa. <https://www.researchgate.net/publication/335462230>

- Frolova, Irina, & Voronkova, Olga, & Alekhina, Natalia, & Kovaleva, Irina, & Prodanova, Natalia, & Kashirskaya, Liudmila (2019). Corruption as an Obstacle to Sustainable Development: a Regional Example. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 7(1), 674-689.
- Ganda, Fortune (2020). The influence of corruption on environmental sustainability in the developing economies of Southern Africa. *Journal Heliyon*, 6, 1-16.
- Ghaemi Asl, Mehdi; Walai, Firooz (2020). Investigating the effect of corruption on financial health in the Iranian banking system. *Quarterly Journal of Economic Research (Sustainable Growth and Development)*, 20 (2), 177-212.(in Persian)
- Gorsira, Madelijne, & Steg, Linda, & Denkers, Adriaan, & Huisman, Wim (2018). Corruption in Organizations: Ethical Climate and Individual Motives. *Administrative Science*, 4(8), 1-19.
- Graycar, Adam (2015). Corruption: Classification and analysis. *Journal Policy and Society*, 34, 87-96.
- Hassanpour, Hamidreza; Razavi, Behzad (2018). The importance of preventing corruption and its effect on social health. *Journal of Education and Community Health*, 5 (2), 71-81.(in Persian)
- Hemmati, Mahboubeh, Alaviyan, Morteza, Karimi, Ali (2020). Prebendal Government: A Theoretical Framework for Understanding Political Corruption. *Two Quarterly Journal of Theoretical Policy Research*, 27, 23-58.(in Persian)
- Honary, Habib; Mahmoudi, Ahmad (2019). Explaining the quantitative pattern of corruption in the Iranian football industry. *Organizational Behavior Management Studies in Sport*, 6 (22), 145-164.(in Persian).
- Johnson, Burke; Christensen, Larry (2012). Research method in educational sciences: quantitative, qualitative, mixed. Translators: Ali Akbar Khosravi Babadi, Kambiz Poosheneh, Mohrak Aghazadeh, Tehran: Ayizh.(in Persian)
- Journal of Public Administration*, 10(2), 289-310. (in Persian)
- Karimipour, Issa; Mahdavi, Gholam Hossein (2017). Identifying the factors affecting the financial corruption of government employees from the perspective of auditors of the Court of Audit of Fars and Kerman provinces. *Government Accounting*, 4 (7), 73-86.(in Persian)
- Khandan, Abbas (2016). Political and administrative corruption: interactions and the role of social factors. *Quantitative Economics Quarterly*, 13 (4), 19-44.(in Persian).
- Khezri, Mohammad; Torbati Moghadam, Farhad; Nazari, Mohammad Reza (2017). Identify areas of economic corruption in government tenders. *Comparative Economics*, 4 (2), 1-24.(in Persian)
- Khoda khah, nasim (2019). The role of human rights in preventing corruption. *Internal Quarterly of the Bar Association*, 18, 37-48.(in Persian)
- Klarskov, Kim (2018). The Role of Auditing in the Fight Against Corruption. *British Accounting*
- Locatelli, Giorgio, & Mariani, Giacomo, & Sainati, Tristano, & Greco, Marco (2017). Corruption in public projects and megaprojects: There is an elephant in the room. *Journal project management*, 35, 252-268.

- Maxwell, Joseph Alex (2017). *Qualitative research design: an interactive approach*. Translated by Sedigheh Khorshid, Semnan: Semnan University Press.(in Persian)
- Mohammadi Barzili, Khadijeh; Surazar, Tohid; Surazar, Parviz (2018). Investigating the Factors Affecting Corruption in Government Organizations (Case Study of Ardabil Industry, Mining and Trade Department). *New research approaches in management and accounting*, 9, 94-104.(in Persian)
- Mohammadi, Ali; Zargar, Ali Asghar (2018). An introduction to the ratio of economic corruption and political development (with emphasis on the Islamic Republic of Iran in the years 680-92). *Political Science Quarterly*, 14 (44), 122-160.(in Persian)
- Mohammadpour, Ahmad (2013). *Anti-method qualitative research method*, Tehran: Sociologists Publications.(in Persian)
- Montazeri, Mohammad; Shool, Abbas (2019). Efforts to reduce corruption as a moral imperative: Explain the role of employee commitment. *Journal of Ethics in Science and Technology*, 14 (4), 148-154.(in Persian)
- Mousavi Doost, Seyed Mohammad (2019). Causes and consequences of corruption. *Quarterly Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*, 3 (25), 34-44.(in Persian)
- Nam, Vu Hoang, & Nguyen, Minh Ngoc, & Nguyen, Duong Anh, & Ngoc Luu, Hiep (2020). The impact of corruption on the performance of newly established enterprises: Empirical evidence from a transition economy. *Borsa Istanbul Review*, <https://doi.org/10.1016/j.bir.2020.05.006> .
- Nargesian, A., Jamali, Gh., Harati, M., & Azari, H. (2018). Investigating the
- Noor Ali Dokht, Hamid (2017). Identification of managerial factors affecting administrative-financial corruption (case study of NAJA). *Supervision and Inspection Quarterly*, 11 (44), 13-51.(in Persian)
- Ojeka, Stephen, & Adegboye, Alex, & Adegboye, Kofo, & Umukoro, Olaoluwa, & Dahunsi, Olajide (2019). Corruption perception, institutional quality and performance of listed companies in Nigeria. *Journal Heliyon*, 5, 1-10.
- Rabbiosi, Larissa, & Santangelo, Grazia D (2019). Host country corruption and the organization of HQ–subsidiary relationships. *Journal of International Business Studies*, 50(1), 111-124. DOI: 10.1057/s41267-018-0169-1.
- Reichborn-Kjennerud, Kristin, & Gonzalez-Díaz, Belen, & Bracci, Enrico, & Carrington, Thomas, & Hathaway, James, & Klarskov Jeppesen, Kim (2019). Sais work against corruption in Scandinavian, South- European and African countries: An institutional analysis. *The British Accounting Review*, 51, 1-16.
- Relationship between Corruption and Trust Related to Transparency and Citizen Satisfaction. *Review*. DOI: 10.1016/j.bar.2018.06.001.
- Sanei, Sahar (2016). Explain the concept of economic and political corruption in a development-oriented society. *Journal of Nations Research*, 2 (15), 37-50.(in Persian)
- Seidi, Mehdi; Rahbar, Farhad (2018). Strategies of the three forces of the Islamic Republic to combat economic corruption with emphasis on national security. *National Security Quarterly*, 8 (30), 9-39.(in Persian)

- Shafiee, Shahram; Hemmatinejad, Mehr Ali; Flight, Yusuf (2018). Explaining the effect of organizational and managerial factors on the incidence of financial corruption in sports organizations (Case study of Guilan province). *Journal of Sports Management and Development*, 7 (13), 110-125.(in Persian)
- Sihombing, Sabrina O (2018). Youth perceptions toward corruption and integrity: Indonesian
- Strauss, Anselm; Corbin, Juliet (2011). Principles of qualitative research method. Translator Buick Mohammadi. Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies.(in Persian)
- Sulemana, Iddisah, & Kpienbaareh, Daniel (2018). An empirical examination of the relationship between income inequality and corruption in Africa. *Journal Economic Analysis and Policy*, 60, 27-42.
- Taabe Afshar, Sasan; Qahramani, Massoud (2019). The effect of government decentralization on reducing corruption with the mediating role of e-government (Case study: government organizations of West Azerbaijan province). *Quarterly Journal of General Policy in Management*, 10 (35), 35-52.(in Persian)
- Taghizadeh, Houshang; Soltani Fasqandis, Gholamreza (2017). Investigating the role of organizational justice in the tendency of individuals to corruption in the organization. *Organizational Culture Management*, 15 (2), 259-550.(in Persian)
- threshold model. *Journal Heliyon*, 5, 1-14.
- Xu, Xixiong, & Li, Yaoqin (2018). Local corruption and corporate cash holdings: Sheltering assets or agency conflict. *China Journal of Accounting Research*, 11, 307-324.
- Zare, Alireza; Heydarinejad, Sedigheh; Bushehri Acceleration, Seyedeh Nahid (2015). Factors affecting the incidence of corruption and its control methods in the Ministry of Sports and Youth. *Organizational Behavior Management Studies in Sport*, 3 (12), 45-55.(in Persian)